

PRISILNO RAZSODISCE.

Wilsonov načrt za razsodišče v slučaju železničarjev je pogorel v senatnem odseku.

PRISILNIM RAZSODISCEM NAJERŽ NE BO NIČ.

Washington, D. C., 25. jan. — Predsednikovega načrta, da se samsonovemu zakonu za železnice doda še nekaj privesek z omen na razsodišča v sporih med železniškimi uslužbenci in železnimi družbami, menda ne bo nič. Senatni odsek za meddržavno pravico je odločil z desetimi glavi proti sedmim, da se vrže v do določbe v upravnem programu, ki določa obvezno preiskavo prepoved za stavke.

Mejtem, ko je odsek tole sprejel, so šli trije člani bratovščine predsedniku in ga nadlegovali, naj opusti take zakone. Zastopki bratovščin zavzemanje stališča, da se lahko ustanovi skupno preiskovalno razsodišče, obstoječe železniških ravnateljev in železniških uslužbencev, ki pa ne sme imeti pravice zabraniti stav-

Predsednik je dejal, da mu najroče predloge spisane, in je obobil, da se bo nanje oziral.

KONKURENCA V TRGOVINI NE POZNA MANIRE.

Chicago, Ill., 25. januarja. — Čeraj so imeli gledalci v bližini sodišča sodnika Swansona priliko sleti in prepričati se, kako se obiljajo ultimati, iz katerih napadno sledi boj. Veselili, ki sta napovedali vojno, sta bili dve govorniki trdili, ki tržita s kavo čajem. Prava bojovnika sta bili August Grunwald, prava zvezna na nebu prodajalec, in A. L. Trier, bivši delodajalec Grunwald.

Najprvo so se pojavili diplomatski razgovori, katerih je sledil ultimati in takoj vse priprave na vojno. Bojevnik sta stisnila pesti, oči so se njima zasvetile in vsaki trenutek je bilo pričakovati, da prične bitka. V osodepolnem trenutku so nastopili sodniji uslužbenci kot nevtralna sila in njihova povedali, da je napočila doba miru in da se morajo vsi spoštovati podvrženi razsodbi sodišča.

Grunwald je delal okrajaj dve leti za trdiko Trier-Stanley, ki tržita s kavo. Trdiki je pridobil veliko številno odjemalcev. Konkurenčna trdika H. R. Hall mu je onudila delo bolj ugodnimi pogoji in Grunwald je sprejel. Stara trdika se je najprvo trudila, da pridobi starega uslužbenca in nevarnega konkurenta zopet zase, kar je pa ponesrečilo. Ko so taki poizkusi ponesrečili, ga je A. L. Trier, predsednik kavine družbe, obtožil, da je ostalo v njegovem žepu več sto dolarjev, ki so šli družbi.

Trier je izposloval zaporno povelje. Na to se je obrnil s pomočjo pri dnevniki, ki so pripovedovali, da so ženske, vino in kabareti povzročili, da je padel Grunwald. Na sodišču niso mogli večerj dokazati, da je tudi ena teh mikavnih povesti, ki ščegetajo živce nekaterih ljudi, resnična. — Tako se včasih delavcem krade ime!

BESTRADANA MAČKA JE POMAGALA ODKRITI MRTVECA.

Pittsburgh, Pa., 25. januarja. — Neka žena je opazila, da se mačka zaganja z vosi v šipe, da jih zdrobi in prode v notranje prostore. Ženi se je zdela obnašanje mačke čudno in odprla je vrata. Da vidi, zakaj se mačka zaganja v šipe. Našla je 29letnega Harry Warnocka mrtvega v postelji. Warnocka so videli živga pred enim tednom in policija sodi, da je umrl za pljučnico.

VREME.

Mrzlo vreme se obeta za nedogleden čas v Chicagi in severnem Illinoisu. Zpadni vetrovi, oblačno in megno. Temperatura okrog 5 nad ničlo.

Solnee izide ob 7:09, zakide ob 4:56.

POLITIČNI MRLIČI.

Zamoraki alderman, desna roka županova, kateri je obdolen grafta, je padel v nemilost.

ŽUPAN JE DAL BROO ALD. DE PRIESTU.

Chicago, Ill., 25. januarja. — Občinski svetovalec De Priest je zadnja leta postal precej poznan v Ameriki. Njegova slava se ni razširila radi tega, ker je zamorec in so ga meščani njegovega plemena izvolili v občinski svet. Postal ni slaven, ker je republikanec. V občinskih zastopih ameriških mest sedi vse polno republikanskih mestnih očetov zamorskega plemena. Njegova slava ne izhaja torej od tukaj. Ali nekaj drugega je, kar dela moža-slavnega.

Kaj? V občinskem svetu je podpiral župana z vsemi štirimi in stopal je ognjevito za vsako še tako nasadnjaško odredbo. V vsaki razpravi, ki se je tikala delavških sporov in štrajkov, je posegal vanjo. Seveda ni govoril za korist delavcev, ampak je zagovarjal interese podjetnikov. V sporu med školskim svetom, županom in učiteljem na javnih ljudskih šolah, je odločno stal na strani školskega sveta in župana. Takli dogodki že nekaj vplivajo, da človek zaslovi, četudi ni iznatek amodnika.

Njegovo ime je šele popolnoma zaslovelo, ko se je državni pravnik Hoyne pripravil, da izkida Agijev hlev v policijskem departementu.

Ko se prišla v javnost imena oseb, katere je Hoyne obtožil grafta, je bilo čitati tudi ime aldermana, ki prihaja iz volilnega okraja, v katerem žive zamorec. In tako je postal De Priest v enem dnevu slaven mož, kajti največji dnevniki so bili prisiljeni pisati o njem.

Župana ni to prav nič razveselilo in v javnost prihajajo zdaj glasovi, da njegovo ime izbršijo v županovem pobočilstvu.

Ta glas je bil večerj splošen v palači, v kateri sodijo hudodeleci, ki je šel od ust do ust med ljudmi, ki so z bistrim okom opazovali pri preiskavo o korupciji v okraju črnoptolnih prebivalcev.

Is teh glasov je posneti, da mislijo De Priesta vreči na kup, na katerem počivajo politične korifeje, ki so se na potu politične kariere spodtaknile in padle.

Seveda, če mislijo vreči De Priesta na kup političnih mrličev, še ni s tem rečeno, da že tam leži, in če bi tam ležal, da ne vstane nikdar več od mrtvih. V Ameriki smo doživeli že marsikaj, kadar so kldali gnoj meščanskih strank. Politični mrliči, ki so spali že trdno večno politično spanje, od katerih ni bilo pričakovati, da se zbude v politično življenje, so naenkrat vstali od smrti še v sijajnejšem bleisku političnega življenja, da nastopijo še slavnejšo politično karijero.

In kar smo doživeli pri prejšnjih političnih mrličih iz buržoaznih strank, se lahko dogodi tudi pri De Priestu.

Novega in pretresljivega to ne bo prav nič!

SENATOR ZAHTEVA DELO ZA ODPUSKNE KAZNENCE.

Springfield Ill., 25. januarja. — Kessinger predloži legislaturnemu senatu zakonsko predlogo, ki določa, da si brezplačna državna posredovalnica preskrbi tri mesece preje imena kaznencev, preden preteče njih kazen v državni ječi. Naloga brezplačne posredovalnice je oskrbeti delo odpuščenim kaznencem.

Predloga določa, da se ne sme delati razlike med brezposelci, ki iščejo delo, če so že kdaj sedeli v karnitnici ali ne.

SMOLA Z GRANATAMI.

Angleška vlada je prepovedala izdelovanje granat za Ameriko, dokler traja vojna.

AMERIŠKA MORNARICA NE DOBI GRANAT IZ ANGLIJE.

Washington, D. C., 25. jan. — Angleška vlada je prepovedala družbi Hadfields Limited v Sheffieldu na Angleški izdelati naročene 14 in 16palčne granate za ameriško mornarico. V kapitalističnih krogih pravijo, da je to hud udarec za mornariškega tajnika Daniela. To trdijo tudi kapitalistični dnevniki. Ali stvar je malo drugačna, če si jo ogledamo od blizu. Mornariški tajnik ne naroča granat zase in tudi jih ne plačuje iz svojega žepa. Denar za granate prihaja iz ljudskih žepov in ne samo iz ministrskih. Znano je, da je angleška trdika prevzela dobavo granat za dve sto dolarjev ceneje, še pri vsaki granati kot ameriška trdika. Naročilo znaša približno 6000 granat in gre torej za vsoto, ki presega en milijon dolarjev. Ameriške trdike hočejo potegniti iz ljudskih žepov en milijon dolarjev več kot angleška trdika in popolnoma pravilno je, če je mornariški tajnik oddal naročilo angleški trdiki. S tem je prihranil denar ljudstvu.

Ameriške trdike, ki so postavile odušne cene za granate, izdelujejo vojni material za angleške zaveznike. Če bi trdike prenehale zakladati angleške zaveznike z vojnim materialom, bi kmalu nastal mir. Može bi se zgodilo še kaj več. Zmagali bi mogoče centralni zavezniki. Pravimo mogoče, ker tako klanje kot je sedaj v Evropi, težko konča s odločilno zmago ene stranke, ampak se nadaljuje bolj, dokler nista oba nasprotnika izpraznena do dna.

Če bi imela ameriška vlada trd hrbet napram ameriškim kapitalistom in angleški vladi, bi odgovorila: "Dokler traja vojna, se ne izvzava živca in vojnega materiala iz Združenih držav v državo, ki so zapletene v vojno." Kaj bi sledilo temu. Angleška vlada bi morala preklicati svojo prepoved, ali pa se sprizniti z dejstvom, da iz Amerike ne dobiva več živca in vojnega materiala. In če se prepoved izvzede, bi prišla ameriške trdike takoj z nižjimi ponudbami na dan, ker bi jim bil odrezan vir sedanjih vojnih profitov.

Ali bo vlada to izvršila? Kdo ve? Kapitalistični listi namigujejo, da se je mornariški tajnik odločil, da angleška trdika izvrši naročilo po sklenjenem miru.

BIVŠI SODNIK POJDE V JEČO.

Milwaukee, Wis., 25. januarja. — Gerhard Aussen, zaupnik in policijski sodnik v Thienvillu, ki je nekoč izvajal veliko moč v meščanskih političnih krogih, je bil obsojen na osemnajst mesecev v poboljševalnico, ker si je na napačen način pridržal \$1.500.

MOLOH MILITARIZEM ŽRE.

Washington, D. C., 25. jan. — Kongresni proračunski odsek je predložil predlogo, ki priporoča \$60.000.000 za obrežne utrube.

V letošnji predlogi priporočajo \$18.000.000 več kot v minulem letu, ki je bila tudi največja vsota za gradnjo fortifikacij, ki je bila kdaj dovoljena.

ODGON DELAVCEV.

V Michiganu ne pustijo organizatorjem in šumarske naselbine, ker se boje organizacije lenih delavcev.

OBLASTI NASTOPAJO POUČOD PROTI ŠUMARSKIM DELAVCEM.

Ironwood, Mich., 25. januarja. — Smakaj je dospel kakih šest šumarskih delavcev, da organizirajo šumarske delavce in jih pridobijo za stavko. Seveda so jim oblasti ukazale, da naj hitro zapuste te kraje, če ne, jih pomečejo v ječo.

Nekateri delavci so odšli proti šumarskim naselbišem Stearns Lumber kompanije, ki se nahaja severno od mesta. Šerif Kellett se je takoj tje napotil z deputiji, da jim zabrani vstop v naselbišča. Samoposobi se razume, da je šerif izvršil svojo nalogo.

Tako odganjajo organizirane delavce od šumarskih naselbišč, kapitalistično časopisje pa poroča, da ni stavke in da hoče nekaj zunanjih agitatorjev naščuvati zadovoljne delavce v stavko.

V tem postopanju oblasti je jasno videti metodo, če ni človek slep in gluha za vse, kar se godi okrog njega.

BITKA Z ROPARJI.

Kanapolis, Kans., 25. januarja. — Pet bančnih roparjev, ki so oropali državno banko, so obstrčili mra. J. A. Cowie in dva njena sina. Banka je lastnina Cowievih. Do spopada s tolovaji je prišlo, ko je Cowie in njegova družina hitela na ulico gledat, kaj pomeni eksplozija na banki. Rane niso nevarne.

Banditje so jo odkurili na avtomobil. Plan je znašal \$2.500 v gotovini in \$1.000 v stvarkah.

Ko je razstrelba sbrudila Cowiejevo iz sladkega spanja, so oči in sinova hiteli oboroženi na ulico. Na pomoč je prišla tudi mati. Tolovaji so takoj odprli ogenj na Cowiejevo družino in ranili sinova in mater. Na pomoč so prihitali drugi meščani in banditje so pognali avtomobil. Kmalu so bili banditje Cowiejevi družini iz pred oči.

Kasneje so se meščani razdelili v patrolje, sedli na avtomobile in jih pognali v dir za roparji. Gonja do sedaj še ni prinesla uspeha.

V praski med Cowiejevo družino in roparji je bilo izmenjanih kakih petdeset strelcev.

ZANIMIVA ZGODOVINSKA NAJDEBA.

Tucson, Ariz., 25. januarja. — Živinarjec Don S. Sullivan in Pelonilla je odkril naselbišča visoko civiliziranih Indijancev, ki so tukaj živeli pred mnogimi stoletji. Indijanci so zgradili velike nabiralnice za vodo, ki so jim služili za namakanje zemljišč.

Naselbišča se nahajajo v distriktu Animas v hosti Chiricahuanu. Sullivan je naznanil svoje odkritje departementu za pozvedovanje, ki je zopet obvestil ameriško arheološko družbo.

Na stenah so našli slike konja s štirimi parkiji. Pa tudi na sirovem papirju so bile enake slike.

DOMINIKANSKI ZASTOPNIK PROTESTIRA.

Washington, D. C., 25. jan. — Dr. A. Perez Perdomo, zastopnik dominikanske republike, kateremu se je namignilo, da naj gre, trdi, da dominikanski "banditje" niso ubili nobenega ameriškega pomorščaka kot hoče to prikazati mornariški departement.

Perez Perdomo pravi: "Ljudstvo dominikanske republike globoko obtoja početje Zdr. držav, ki so zaslede njegovo domovino. Razume se, da se tako obsojanje včasih zreali v nasilnostih. Ako trdijo, da so se vršili konflikti s banditi, je to prevara za Ameriko. Ameriško ljudstvo bi tudi obojevalo vsak drug narod, ki bi zaslede njih svet in vladal z železno pestjo."

NA ANGLEŠKEM ZOPET ZAVRGAJO WILSONOVE ŽELJE ZA MIR. --- ODMEVI IZ NEMCIJE.

Ameriški poslanik v Berlinu je poslal dolgo poročilo v Washington. — Nemci v ofenzivi pri Rigi so vrgli Ruse nazaj poldrugo miljo. — Bolgari vrženi čez Donavo. — Pri Gorici so imeli Avstrijci uspeh.

Atentat na japonskega voditelja.

ZADNJE VESTI.

London 25. jan. — Letni zbor delavske stranke v Manchesterju je danes zavrgel resolucijo, ki je zahtevala, da Anglija takoj stopi v mirovna pogajanja; dve tretjini delegatov je glasovalo proti resoluciji. Dalje je zbor zavrgel predlog, da se vrši mednarodni socialistični kongres istočasno in v istem kraju, kjer se bo vršila mirovna konferenca.

London, 25. jan. — Potres na otoku Bali v Malajskem otočju je danes umrtil 50 oseb. 200 oseb je bilo ranjenih in še 1000 hiš se je podrla.

Washington, 25. jan. — Senator Borah je danes predložil resolucijo, v kateri zahteva, da se ne sme vlada Združenih držav podajati v nobena svava v Evropi, temveč mora slediti principom Washingtona, Jeffersona in Monroa. Resolucija je naperjena proti Wilsonovi mirovni poslanici.

Newport, R. I., 25. jan. — Današ popoldne so opazili nemano podmorniko nedaleč od obale med Point Judithom in Beaver Tailom. Submarine ni bilo mogoče spoznati, vendar se domneva, da je nemška trgovska podmornica "Deutschland," katero zopet pričakujejo v Ameriki.

Amsterdam 25. jan. — Glasovni vesti iz Varšave je dobila proruska stranka pri volitvah v Kisele 25 mandatov, medtem ko je dobila protiruska stranka samo 10 mandatov. V Radumu ima proruska stranka 33 mandatov, protiruska pa le šest.

ODMEVI WILSONOVEGA GOVORA.

Bonar Law na Angleškem odgovarja, da Wilsonova namera ni praktična. Wilson mora dobiti hiter odgovor, ker se je bati novih ofenziv. Nemčija objavi mirovne pogoje? — Kaj pravi časopisje v Nemčiji in ententnih državah.

London, 25. jan. — Andrew Bonar Law, državni zakladnik in član angleškega vojnega sveta, je večerj odgovoril na Wilsonov mirovni govor na javnem shodu v Bristolu, kjer je govoril v prid novega vojnega posojila. Bonar Law je rekel, da je Wilsonov govor zelo odkrit in zato zahteva tudi odkrit odgovor. Odgovor se pa glasi, da je nemogoče, da bi Wilson in zavezniki gledali na položaj v Evropi iz enega gledišča. Wilson hoče mir sedaj in v bodočnosti, toda mi ne moremo imeti miru v bodočnosti, katerega hočemo tudi mi, ako se ne bomo borili zdaj zato, da ga dosežemo. Mir v bodočnosti je nemogoče, dokler ni strta nemška militaristična mašina. Wilsonov predlog je zdaj nepraktičen in utopističen.

Washington, 25. jan. — Da li je predsednikov govor v senatu zadnji pondeljek ponovno odprl vrata do miru, se bo znalo kmalu. V diplomatskih krogih so mnenja, da vsak odgovor od strani vojskujočih se držav, katere hoče odgovoriti, mora priti takoj. Tekom dobrega meseca se imajo pojaviti nove ofenzive na evropskih bojiščih in tedaj bo malo prilicnosti za govorjenje o miru. V senatni zbor-

nici se vršijo ostre debate zaradi odobrenja predsednikovega govora. Senator Cummins je predložil resolucijo za javno diskuzijo o Wilsonovi poslanici, ali resolucija je bila odložena. Vsekakor pride na raspravo jutri. Republikanski senatorji se zelo protivijo odobrenju poslanice. Senator Sherman iz Illinois je ostro napadel predavnik in senator Weeks je dejal, da Wilson izrablja senat za megafon, čez katerega govori svetu.

Amsterdam, 25. jan. — Tukajšnji neutralni diplomat je danes izjavil, da bo Wilsonov govor v ameriškem senatu vsekakor izvalil objavo mirovnih pogojev od strani centralnih zaveznikov. V Nemčiji so amatrski, da je zavezniška nota, vsebujoča odgovor predsedniku Wilsonu, zaprla vrata za mirovna pogajanja; ali zdaj pa amatrjo, da je Wilson zopet odprl vrata nekoliko in vskolil nogo v odprtino, da se ne bodo dala tako hitro zapreti. Nemčija bo vsekakor izrabila to odprtino in povzela nov korak za dosuge mirovne pogajanje. Po mnenju neutralnih diplomatov je v Wilsonovi poslanici nekak "moet", ki bi se dal postaviti čez prepad, kateri loči centralne in ententne zaveznike z oziroma na mirovno pogajanje. Ta "moet" obstoji v tem, ker je Wilson dejal, da so centralne države v svojem odgovoru na njegovo noto izjavile, da so le pripravljene stopiti v konferenco s svojimi nasprotniki, da se pogovore o miru, medtem ko so ententne države odgovorile bolj definitivno glede svojih mirovnih pogojev. Potemtakem je Nemčija zdaj moralno prisiljena, da tudi ona objavi mirovne pogoje centralnih držav.

Berlin, 25. jan. — Ameriški poslanik Gerard je večerj konferiral z ministrom za zunanje zadeve in po končani konferenci je poslanik poslal dolgo, bresično brzojavko v Washington. Domneva se, da je konferenca in brzojavka v zvezi z Wilsonovim govorom v senatu.

Nemško časopisje je v večini naklonjeno Wilsonovemu govoru in izraza radovednost, kako bo govor sprejel v Londonu, Parizu in Petrogradu. Obenem pa listi občalujejo, da je Wilsonov napor zastoj, dokler se ententa drži stališča, da le uničenje Nemčije bo prineslo mir. Nekateri časopisi pa zastopajo protivno stališče in dvomijo o Wilsonovi odkritosrčnosti. "Die Post" pravi, da govori Wilson v tonu kakor kak papež ali politični in moralni sodnik vseh ljudi na zemlji. "Tages Zeitung" piše, da Wilsonovo urganje "za mir brez zmage" pomeni konec Nemčije in vsled tega da je Wilson zopet pokazal svojo pristranost na strani entente. "Vossische Zeitung" se strinja z Wilsonovo izjavo za svobodna morja in pravi, da je ta izjava postavila polno rusifikacijo Carigrada. Ne more pa razumeti, kako si naj Nemci tolmačijo Wilsonove besede, "da mora vsaka pravična vlada dobiti svojo oblast iz ljudstva".

Petrograd, 25. jan. — Tukajšnje časopisje je izreklo splošno sodbo, da ne more imeti Wilsonova poslanica nobenega praktičnega vpliva niti ne more prinesiti miru, čeprav je drugače simpatična. Rusija ne more sklepati miru na podlagi enakosti in za bodoči mir ne more biti garancija, dokler ni (Nadaljevanje na 3. strani.)

1. stopca.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Iskate dnevno razen nedelj in praznikov.
 Lestnina Slovske Narodne Podporne Jednote
 Za leto 1928
 Dnevno razen nedelj in praznikov. Razpisat se ne vratajo.

Narodna: Slovenska država (loven Chicago) in Kanada \$1 na leto, \$1.25 na pol leta in \$1.50 na tri mesece; Chicago in Provinceta \$1.25 na leto, \$1.50 na pol leta, \$1.75 na tri mesece.

Naslov na vno, kar ima stiti o Nacion: "PROSVETA"

3657 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovenic National Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays
 OWNED BY SLOVENSIC NATIONAL BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on agreement

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$1 per year; Chicago and foreign countries, \$1.25 per year.

Address: "PROSVETA"
 3657 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.
 Telefon Lawdale 4636

Datum v odkrepanju n. pr. (December 31—16) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je tem dnevom potekla naročina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Chicaški policijski škandal.

II.
 V afero ohikaške korupcije so zapleteni raznovrstni ljudje: Sleparji po poklicu, salunarji, lastniki velikih hotelov, lastniki igralnic, trgovci z ženskimi tolesi, aldermani, politični basi, policijski uradniki s svojim načelnikom in — hočeš nočeš — tudi mayor sam. Našteti, kaj se je vse godilo, je na temom prostoru nemogoče. Kradlo se je, goljufalo, hazardiralo, prodajalo se so se dekleta, aranžirali so se vliomi — vse to pa je ščitila slavna policija in posamezni njeni funkcionarji so dobivali dežele v kmetem donarju od profitov, ki so jih zločinci na ta način dobivali.

Nekateri obdolženi so priznali svoje grehe in povedali, kar vedo o drugih. V nekaterih slučajih so dokazi popolnoma trdni. Toda o podrobnostih se bo lahko govorilo, kadar se bo vsa stvar obravnavala pred sodiščem, kjer bo Hoyne imel priliko, da toži in dokazuje, obtoženi pa, da se branijo in da podajajo protidokaze.

Če se pa sedaj, dokler še ni izvršen proces in niso izrečene sodbe, ne more spodkritično govoriti o krivdi in odgovornosti vsakega posameznika, je vendar gotovo, da ni dvomiti o škandalu samem in da so ga deležni ugledni člani odlične družbe, ki je kakor vrh Ohimborasa vzvišena nad vsakdanjajo, da se delo in pokorščino ustvarjeno maso.

Dvorniti ni o temu, da je bila policija, ta institucija naše "dobro" družbe, kateri je izročena naša varnost in skrb za našo blaginjo in oblast nad nami, v zvezi z vsakovrstnimi tolovaji, z nizkimi in z visokimi in sicer tako, da je imela naravnost trgovsko pogodbo z njimi: Toliko ti, toliko jaz. A če vprašamo, kako je bilo to mogoče, kje so vzroki tega vendar nekoliko kričičnega škandala, odgovorja Hoyne.

Razlogi so trije. Prvi je slabost bivšega policijskega načelnika Healeyja; drugi je neomejena moč policijskega, tretji je pa ta, da ni sedanja mestna administracija podpirala policijskih kapitanov, kadar so hoteli vestno izpolnjevati svoje dolžnosti.

Med obtoženimi je kapitan Healey, ki je poveljeval na policijski postaji na Stanton Ave., a je sedaj suspendiran. Pred kratkim je stavil obirno priznanje, in če je res, da je imelo nekoliko stenografov štiri ure delati, da so beležili, kar je govoril, tedaj je moral že res precej povedati. Pravi pa, da mu sedaj ne bi bilo treba biti v položaju, v kakršnem je, če ne bi bilo prejšnjega policijskega načelnika Healeyja, ki mu ni niti najmanje pomagal, da bi bil izpolnjeval svoje dolžnosti kakor je hotel.

Iz svoje prakse je povedal Healey, da je imel mnogo slučajev sledečega: Ko je nastopil svojo službo na Stanton Ave., je dal zapreti v omem okraju i sploh po Chicagi znan. a ne dobro znani Jackson Club. Potem je odšel na počitnice. Ko se je vrnil, je videl, da je lokal zopet odprt, ni pa mogel zvedeti, kdo je to povzročil in kakšen pritisk je vplival, da se je tako zgodilo. Trikrat je dal potem še zapreti ta prostor in trikrat se je kljub njegovim protestom odprl. Šel je večkrat k načelniku Healeyju po svet, pa je dobival od njega take odgovore, da ni mogel razumeti, ali so bili ali črni in ni našel v njih nobenega naročila, kako naj v bodoče postopa.

V njegovem uradu je bil detektiv Joe Kelly, ki ga amatra za dobrega moža in pravi, da je vedno izpolnjeval svojo dolžnost. Ali kadarkoli je gosegel v kraje, nad katerimi so imeli političarji svojo varujočo roko, je prišel v stisko. Neko noč je prišel Kelly v hišo, ki je last znanega političarja, in je tam aretiral nekoliko oseb. Dve ženski sta bili kaznovani, ampak detektiv je bil še tisti dan premeščen na postajo Englewood; pojasnila, zakaj se mu je to zgodilo, ni dobil, kolikor koli je vpraševal.

Posebno se pritožuje kapitan Healy čez aldermana De Prista, deano roko Thompsonovo v okrajih, kjer žive črni, sedaj obtoženi od veleporote. Pravi, da je neprenehoma zahteval od njega reči, katerih ni mogel in tudi ni hotel izvrševati; a že mu je Healy odklonil, kar je zahteval, je storil De Priest sam, kar se mu je ljubilo.

Vse bi bilo drugače, ako bi bil načelnik Healey energičen značaj, ki bi bil odločen hotel, kar bi moral in obenem imel moč, da izvrši, kar hoče. To je Healyjevo mnenje o situaciji.

Kolikor moremo od policijskega kapitana pričakovati vploda v vzroke in učinke v družabnem delanju, jo je mož nekoliko uganiti. Če je na čelu zavoda slabotnej, je pač naravno, da ne funkcionira zavod tako, kakor bi moral, ampak tako, kakor vpliva bolj energične sile nanj. Take sile so pa gospodje političarji, ki že s svojim obstankom dokazujejo, da so krepki in odlični.

Ali tu je prva točka, preko katere je treba napraviti korak dalje. Tisto, kar se v Ameriki imenuje političarji, so stebri in stebrički vladajoče stranke. Oni so napravili iz Thompsona chieška-kega župana. Če bi se bil moral Thompson pri volitvah zanašati na svoje zasluge, kakor se morajo kandidati za take važne urade v drugih krajih, ne bi bil nikdar prišel v City Hall; kajti zaslug, katerih ni, ne bi volilec našli z Diogenovo svetilko. Thompsona je ustvarila močnejša njegove stranke, praznoprav frakcije v njegovi stranki, Policijskega načelnika je pa napravil Thompson. In Thompson ga lahko zopet zruši, kakor vrše Thompsona lahko njegova politična mašina.

Po tem so obveznosti policijskega načelnika napram političarjem popolnoma razumljive. Lahko se jim zopretavljajo, če je dovolj energičen; ampak s tem se zoperstavlja stvarnikom svojega gospodarja in logično svojemu gospodarju samemu, kar pomeni, da riskira svoje položaj.

Lahko je reči: Policija mora biti prosta političnih vplivov in nevtralna v političnih bojih. Gotovo bi morala biti taka. Toda vpraša se, če dopuščajo razmere, da bi bila taka. Dokler imamo v deželi vsepovsod strankarsko vladavo, dokler ima tieta stranka, ki je s kakršnimi že bodi sredstvi zmagala, ves javni aparat v svojih rokah in da lahko bresobzirno rabi za utrditev svoje moči, bo tudi policija, ta važni kos aparata, strankarska. In kakor so stranke koruptne, kar praznoprav morajo biti, kar se s poštenimi sredstvi ne bi mogle preko mase povzpeti do moči in tam vztrajati, tako mora biti korumpiran aparat, s katerim vladajo, tako se mora korupcija zajedati tudi v policijo.

V službo policije pridejo lahko poštenu ljudje in pridejo lahko faloti. Naslov policija ne pomeni prav nič za osebno poštenost; ali individualna poštenost ali nepoštenost ne pomeni tudi nič za značaj policije sploh. V teoriji služi policija javni varnosti in blaginji; v dejanskih razmerah mora služiti interesom vladajoče stranke, in kakršna je ta, taka mora biti tudi policija.

Nekaj je odvisno od tega, ali je njen načelnik energičen ali slaboten. Več je odvisno od tega, kakšen je političen sistem. Največ pa je odvisno od tega, kakšen je splošni socialni sistem.

VSak

Naveden član na Slovensko Narodno Podporno Jednoto se nanaša na "Prosveto".

VSak naveden član na Slovensko Narodno Podporno Jednoto se nanaša na "Prosveto".

krat je dal potem še zapreti ta prostor in trikrat se je kljub njegovim protestom odprl. Šel je večkrat k načelniku Healeyju po svet, pa je dobival od njega take odgovore, da ni mogel razumeti, ali so bili ali črni in ni našel v njih nobenega naročila, kako naj v bodoče postopa.

V njegovem uradu je bil detektiv Joe Kelly, ki ga amatra za dobrega moža in pravi, da je vedno izpolnjeval svojo dolžnost. Ali kadarkoli je gosegel v kraje, nad katerimi so imeli političarji svojo varujočo roko, je prišel v stisko. Neko noč je prišel Kelly v hišo, ki je last znanega političarja, in je tam aretiral nekoliko oseb. Dve ženski sta bili kaznovani, ampak detektiv je bil še tisti dan premeščen na postajo Englewood; pojasnila, zakaj se mu je to zgodilo, ni dobil, kolikor koli je vpraševal.

Posebno se pritožuje kapitan Healy čez aldermana De Prista, deano roko Thompsonovo v okrajih, kjer žive črni, sedaj obtoženi od veleporote. Pravi, da je neprenehoma zahteval od njega reči, katerih ni mogel in tudi ni hotel izvrševati; a že mu je Healy odklonil, kar je zahteval, je storil De Priest sam, kar se mu je ljubilo.

Vse bi bilo drugače, ako bi bil načelnik Healey energičen značaj, ki bi bil odločen hotel, kar bi moral in obenem imel moč, da izvrši, kar hoče. To je Healyjevo mnenje o situaciji.

Kolikor moremo od policijskega kapitana pričakovati vploda v vzroke in učinke v družabnem delanju, jo je mož nekoliko uganiti. Če je na čelu zavoda slabotnej, je pač naravno, da ne funkcionira zavod tako, kakor bi moral, ampak tako, kakor vpliva bolj energične sile nanj. Take sile so pa gospodje političarji, ki že s svojim obstankom dokazujejo, da so krepki in odlični.

Ali tu je prva točka, preko katere je treba napraviti korak dalje. Tisto, kar se v Ameriki imenuje političarji, so stebri in stebrički vladajoče stranke. Oni so napravili iz Thompsona chieška-kega župana. Če bi se bil moral Thompson pri volitvah zanašati na svoje zasluge, kakor se morajo kandidati za take važne urade v drugih krajih, ne bi bil nikdar prišel v City Hall; kajti zaslug, katerih ni, ne bi volilec našli z Diogenovo svetilko. Thompsona je ustvarila močnejša njegove stranke, praznoprav frakcije v njegovi stranki, Policijskega načelnika je pa napravil Thompson. In Thompson ga lahko zopet zruši, kakor vrše Thompsona lahko njegova politična mašina.

Po tem so obveznosti policijskega načelnika napram političarjem popolnoma razumljive. Lahko se jim zopretavljajo, če je dovolj energičen; ampak s tem se zoperstavlja stvarnikom svojega gospodarja in logično svojemu gospodarju samemu, kar pomeni, da riskira svoje položaj.

Lahko je reči: Policija mora biti prosta političnih vplivov in nevtralna v političnih bojih. Gotovo bi morala biti taka. Toda vpraša se, če dopuščajo razmere, da bi bila taka. Dokler imamo v deželi vsepovsod strankarsko vladavo, dokler ima tieta stranka, ki je s kakršnimi že bodi sredstvi zmagala, ves javni aparat v svojih rokah in da lahko bresobzirno rabi za utrditev svoje moči, bo tudi policija, ta važni kos aparata, strankarska. In kakor so stranke koruptne, kar praznoprav morajo biti, kar se s poštenimi sredstvi ne bi mogle preko mase povzpeti do moči in tam vztrajati, tako mora biti korumpiran aparat, s katerim vladajo, tako se mora korupcija zajedati tudi v policijo.

V službo policije pridejo lahko poštenu ljudje in pridejo lahko faloti. Naslov policija ne pomeni prav nič za osebno poštenost; ali individualna poštenost ali nepoštenost ne pomeni tudi nič za značaj policije sploh. V teoriji služi policija javni varnosti in blaginji; v dejanskih razmerah mora služiti interesom vladajoče stranke, in kakršna je ta, taka mora biti tudi policija.

Nekaj je odvisno od tega, ali je njen načelnik energičen ali slaboten. Več je odvisno od tega, kakšen je političen sistem. Največ pa je odvisno od tega, kakšen je splošni socialni sistem.

DOPISI.

Ohisholm, Minn. — Sodrugi in somišljeniki, vdeležite se seje socialističnega kluba št. 22, ktera se vrši dne 28. januarja ob treh popoldne. Sodrugi! od te seje je odvisna bodočnost kluba. Če hočete, da organizacija nadaljuje s prostevnim delom, je potrebno, da se vsi vdeležite. Zapomnite si, da so volitive pred durni in mi nimamo še programa sklenjenega v tej zadevi. Na razpravo pride zadeva združne prodajalne in druge važne stvari.
 M. E. Suštarich, tajnik.

Milwaukee, Wis. — Pater Kazimirek, kterega socializem in napredne ideje tako v oči bodoče, kot sovo solčna svetloba, poskuša pri vsaki priliki dokazati v svojem "nabožnem" lističu, da je vseh nesreč kriv socializem in da je vsak umor, uboj, tatvino in ne vem kaj, še zakrivil socialist. Seveda, on to že ve zato pa blagor vernim.

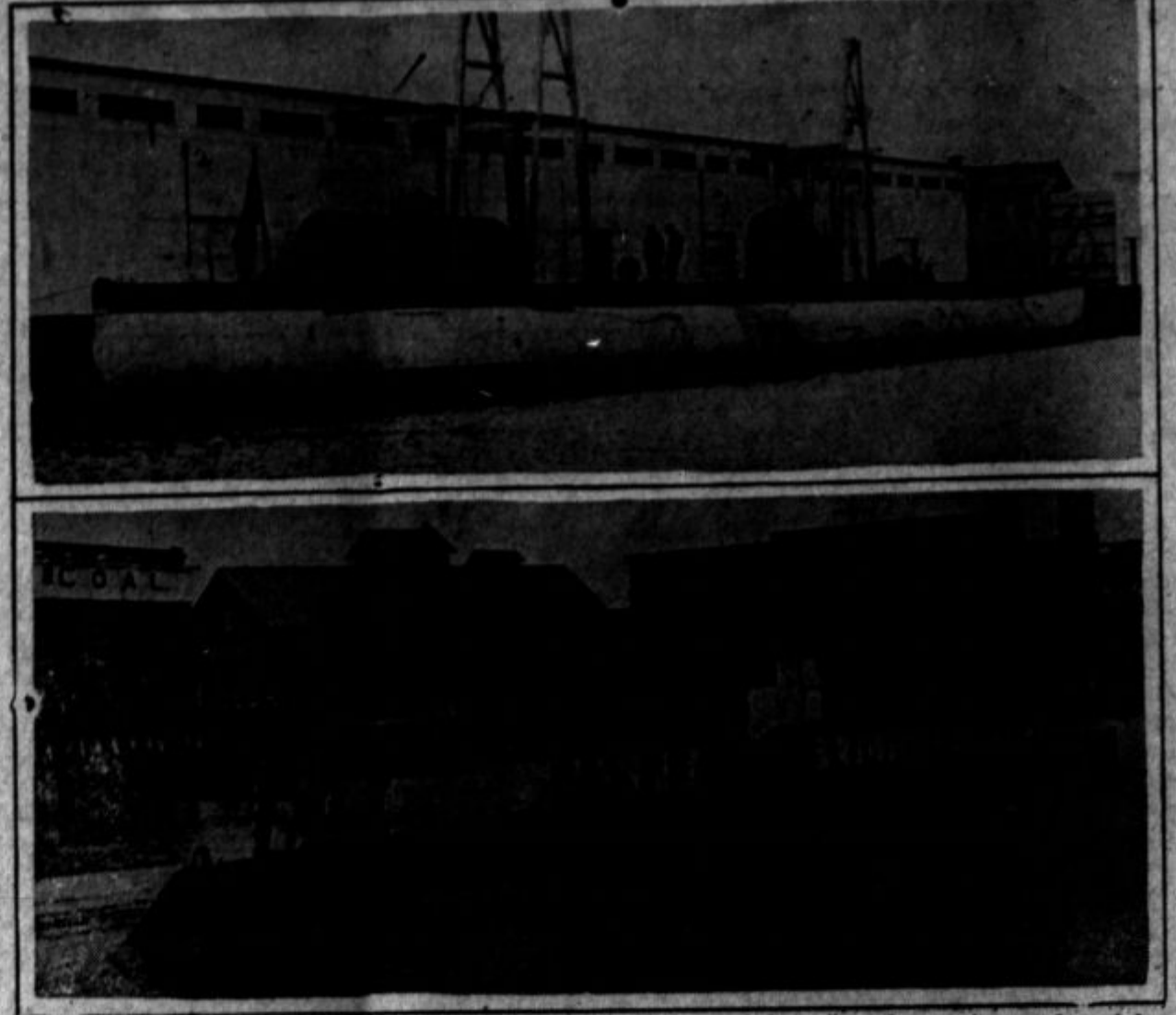
Na Novega leta zjutraj je nek tukajšen rojak,doma nekje od Velike Nedelje na Štajerskem, takorekoč živ zgorel. Bil je, kakor pravimo, pečlar. Omenjeno jutro je vstal zgodaj, da se odpravi k maši, prej pa je hotel zakuriti v peč. Vili je petroleja v ogenj, kakor je bil menda že navajen, pri tem je nastala eksplozija in revež je bil v hipu vseh v plamenu. Preden so mu prihitali ljudje na pomoč, dobil je prožne opeklino. Koža z nobiti vred mu je šla z rok, kot bi sleket rokavico. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je čez par ur umrl.

Pomislite, kaj bi bilo, da je bil nesrečnej član SNPJ, ali pa celo socialist! Kako zabavo bi to napravilo patru Kazimiru! "Poglejte, tako bog kaznuje socialiste in brezverce", bi kričal, da bi bil ves hripav! "Prst božji, očitna kaznen bozja za brezverca", to bi bili najmilejši njegovi vzkliki nad grobom ponesrečenega rojaka.

Slučajno pa pokojnik ni bil član SNPJ., niti socialistič. kluba, ampak nasprotno: bil je zelo pobožen. Vsako nedeljo in vsak praznik je šel k maši in tudi na Novo leto je bil namenjen v cerkev, ko so drugi bresverni "pečlarji" še sladko spali. V sobici, kjer je stanoval, bilo je polno ročnih vencev in različnih svetih podob; sploh je veljal za zelo vernega kristjana. — Zakaj je torej bog njega kaznoval, saj vendar ni bil socialist?

Noben pameten človek danes seveda ne veruje, da bi bila nesreča kaka kazen božja. Nesreča je največkrat posledica neprevidnosti, večkrat pa tudi gol slučaj. Zadene enako vnetega katoličana, kot socialista ali brezverca. — Naročnik Prosvete.

Milburn, W. Va. — Sedem mesecev je preteklo odkar je začel izhajati naš dnevnik Prosveta in ker sem tudi jaz nekoliko agitiral zanj, upam, da mi prepustite prostorček za par vrstic iz Pine Creek

Zgoraj: Nemška trgovska submarinka "Deutschland," spodaj pa španska vojna submarinka "Isaac Peral," ki je bila zgrajena v Ameriki in ki je do zdaj največja submarinka na svetu.

DOPISI.

Ohisholm, Minn. — Sodrugi in somišljeniki, vdeležite se seje socialističnega kluba št. 22, ktera se vrši dne 28. januarja ob treh popoldne. Sodrugi! od te seje je odvisna bodočnost kluba. Če hočete, da organizacija nadaljuje s prostevnim delom, je potrebno, da se vsi vdeležite. Zapomnite si, da so volitive pred durni in mi nimamo še programa sklenjenega v tej zadevi. Na razpravo pride zadeva združne prodajalne in druge važne stvari.
 M. E. Suštarich, tajnik.

Milwaukee, Wis. — Pater Kazimirek, kterega socializem in napredne ideje tako v oči bodoče, kot sovo solčna svetloba, poskuša pri vsaki priliki dokazati v svojem "nabožnem" lističu, da je vseh nesreč kriv socializem in da je vsak umor, uboj, tatvino in ne vem kaj, še zakrivil socialist. Seveda, on to že ve zato pa blagor vernim.

Na Novega leta zjutraj je nek tukajšen rojak,doma nekje od Velike Nedelje na Štajerskem, takorekoč živ zgorel. Bil je, kakor pravimo, pečlar. Omenjeno jutro je vstal zgodaj, da se odpravi k maši, prej pa je hotel zakuriti v peč. Vili je petroleja v ogenj, kakor je bil menda že navajen, pri tem je nastala eksplozija in revež je bil v hipu vseh v plamenu. Preden so mu prihitali ljudje na pomoč, dobil je prožne opeklino. Koža z nobiti vred mu je šla z rok, kot bi sleket rokavico. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je čez par ur umrl.

Pomislite, kaj bi bilo, da je bil nesrečnej član SNPJ, ali pa celo socialist! Kako zabavo bi to napravilo patru Kazimiru! "Poglejte, tako bog kaznuje socialiste in brezverce", bi kričal, da bi bil ves hripav! "Prst božji, očitna kaznen bozja za brezverca", to bi bili najmilejši njegovi vzkliki nad grobom ponesrečenega rojaka.

Slučajno pa pokojnik ni bil član SNPJ., niti socialistič. kluba, ampak nasprotno: bil je zelo pobožen. Vsako nedeljo in vsak praznik je šel k maši in tudi na Novo leto je bil namenjen v cerkev, ko so drugi bresverni "pečlarji" še sladko spali. V sobici, kjer je stanoval, bilo je polno ročnih vencev in različnih svetih podob; sploh je veljal za zelo vernega kristjana. — Zakaj je torej bog njega kaznoval, saj vendar ni bil socialist?

Noben pameten človek danes seveda ne veruje, da bi bila nesreča kaka kazen božja. Nesreča je največkrat posledica neprevidnosti, večkrat pa tudi gol slučaj. Zadene enako vnetega katoličana, kot socialista ali brezverca. — Naročnik Prosvete.

Milburn, W. Va. — Sedem mesecev je preteklo odkar je začel izhajati naš dnevnik Prosveta in ker sem tudi jaz nekoliko agitiral zanj, upam, da mi prepustite prostorček za par vrstic iz Pine Creek

June. Od tu pa do glavne proge C. and O. železnice je 22 milj; 18 milj daleč je vse organizirano v U. M. W. of A. drugod pa so takozvane "open shop". To ni nič novega, ker je dosti ljudi, ki bi radi želi pa nič sejali. To se pravi, u-nijo bi molzli in tudi prodali kapitalistom, kakor se je to že zgodilo. — Z napredkom se ne morem hvaliti, ker ga ni. Društvo je le eno in spada k SSPZ. Imamo tudi socialistični klub št. 166, pa tu di ta ne napreduje. Ako že pride kak "patriot" ali "gozdni mož", mu ni ne za unijo, ne za društvo ali klub; izgovarjajo se, da imajo društvo "š" v žepu. Takih mislijo, da so dobri računarji, pa se motijo. Društvo bi jih stalo \$20.00 do \$25.00 na leto, to je s pristopnino in zdravniško preiskavo vred. V slučaju najneznačajnejše poškodbe ali bolezn pa zado-stuje gori omenjena vsota le za osem do deset dni. To je precejšna razlika. Pri takih ljudih vsi agitatorji nič ne opravijo, pač pa pridejo še ob dobro ime. Takih par-trijoti znaajo sicer čitati, a za napredne časopise jim ni. Prečitajo vojna poročila, pa basta! Kadar bo pa vojna končana, takrat pa ven, ven v staro Avstrijo. V New Yorku jih čakajo vrste, da jih napolnijo s pristradanimi groši, v starem kraju pa bogate neveste in vdove; seveda gre to vse na račun avstroogrskih dobrot, ktere bodo šele prišle, ker je že zdaj Avstrija dolžna osemnajst milijard, Ogerska pa osem milijard. Pa to je malenkost, kot mačje solze. Vsekakor jim želim dober tek!

Tukajšna premogarska pogodba preteče prvega aprila in prvega maja. Kako se bo uredilo zanprej bodem poročal. Želeti je, da bi se plača vsaj nekoliko povišala, ker sicer delavce ne bo kmalu imel družega, kot premogarski ček in raztrgane cunje. Tukaj stane funt "steaka" 35c, ne daleč od tu pa celo 40 c. Duceat jajec stane pol dolarja in tako naprej. Kako se živi pri taki dragini, je lahko razumeti. Kdo je kriv te draginje, ve vsak zaveden delavec. Dokler bo vedina delavcev tako zaslepljena, da bo volila za republikance in demokrate, ne moremo pričakovati nič boljšega, ampak slabše. Obe stranki zastopata koristi kapitalistov in se razume, da bosta delali postave njim v prid. Ako delavstvo pri tem lakote pogine, to go-spodov ne briga. — Rojakom pri-poročam, da si naročijo naš na-predni delavski dnevnik Prosveto in vstopajo v napredna društva, posebno v društva SNPJ. Pozdrav bratom in sestram SNPJ., posebno pa še naročnikom dnevnika Prosveta! A. Obed.

Livingston, Ill. — Dne 22. januarja smo imeli dve seji naše pre-mogarske organizacije U. M. of A. kterih se je vdeležil tudi Mr. Moose Johnson, eden uradnikov i-menovane unije. Razpravljalo se je o štrajku vozačev, radi ktere se ni delalo v premogovem rovu. Mr. Moose Johnson je zadevo raztol-mačil in povedal, da vozači nimajo pravice zahtevati plačo za de-set ur za osemurno delo, ker imajo podpisano pogodbo za dve leti.

Svetoval je vozačem naj se vr-nejo na delo, ker kompanija želi, da rov obratuje, pa nima vozačev. Vo-zači pa so vsi izjavili, da se ne vrnejo na delo. Potem je bilo skle-njeno, da premogarji začasno pre-vezamejo dela vozačev in dobijo plače, kot so jih dobivali preje za delo vozača, to je za devet ur. Pre-mogarji bodo opravljali to delo le toliko časa, da kompanija dobi druge vozače ali pa, da se prejmi vrnejo na delo. Omenjena dne povrnilo se je na delo nekoliko vo-začev in nekaj se jih je vrnilo na nočno delo. Kaj bodo storili osta-li se ne ve. — Premogov rov je po-šival devet delovnih dni in neko-liko premogarjev je v tem času zapustilo Livingston. — Poročeval-ec.

Collinwood, O. — Protest.—Me, podpisane slovenske žene v Collin-wood, O. odločno protestiramo proti društvu trgovcev zato, ker odpravljajo trgovske znamke in s tem še tisto kar smo imeli od njih, nam vzeli. Me odločno zahte-vamo na tem mestu, da takoj u-redijo po starem, sicer storimo druge korake.

Me, žene revnih proletarcev, katerih možje si morajo vsakdanji kruh trdo prislužiti, me žene, katerih vsaka ima kopo otrok, ki ho-čejo tudi živeti, ne bodemo nikdar pristupile pečiči trgovcev, kateri so odvisni od nas, počenjati kakor se bode njim poljubilo.

Izgovarjajo se, da je vse dražje. Dobro. Kako vraga ali niste tudi takoj vi poskočili v cenah in sicer tako, da imate sedaj kar dvakratni dobiček; ako se na cent podra-ži pri blagu, vi poskočite pa kar za tri cente. Odrngali ste nam tu-di trgovske znamke (Merchant stamps) ktere smo dobivale od vas, kot nekake procenote za kup-ljeno blago. Pokazali ste s tem, da hočete nas popolnoma izmozgati, samo da imate vi polne žepa.

Vedijo vpijete: "Svoj k svojim", me se držimo tega in podpiramo rojake ali vi nam za plačilo dajete batine. Gotovo je nekaj trgov-cev, ki vam niso sledili in čast jim. Me vemo, da smo tisti mo-gočni faktor, na katerega morate vi računati in me imamo tisto moč, ki se pravi odvisnost, zakaj vi ste odvisni od nas, nikdar pa ne me od vas.

Ako takoj ne odpravite storje-no krivico, apeliramo na vse slo-venske žene, da se nam pridružijo in pričnemo odločno z akcijo.

Ako ne bode zadoštal ta pro-test in nočete urediti po starem sistemu t. j. da znizate cene in nam dajete znamke, smo priprav-ljene, da se skliče protestni shod na katerem se bode izvolil potrebni odbor. Ta odbor bode deloval na to, da združi vso proletarsko ženstvo v eno skupino, ki bode de-lovala na to, da bode vsaka kupo-vala pri enem trgovcu ki nas ne izkorišča in ima pametne cene.

Collinwoodake gospodinje.

Portland, Ore. 25. januarja. — V požaru, ki je uničil hotel New Ross, so zgozele tri osebe, četrta je dobila hude opeklino. Ogenj je nastal vsled preveč zakurjene pe-či.

Sirom Amerike.

BRUTALEN UMOR.

St. Louis, Mo., 25. januarja. — Na dom Sam House, predsednika New York Millinery družbe, so našli v kleti 54letno hišnico Mary Bledsoe razsekano in zadavljeno. Hiša je bila okradena in policija jo postavila tatovom v bran. Obleka je bila raztrgana z nje iz levega ušesa je bil istrigan uhan. Poleg umor-jene hišinje so našli gorečo svetilko. Umor hišinje spada med najbrutalnije umore, kar jih pozna po-licija.

OSTER ZAKON PROTI TRGOV. CEM S ČLOVEŠKIM MESOM.

Sacramento, Cal., 25. januarja. Kalifornijski legislaturi je bila predložena zakonska predloga, ki vsebuje ostre določbe proti tr-govcem z belimi sužničami. Pred-loga prepoveduje prevažati dekle-ta iz okraja v okraj, iz mesta v mesto, v nemoralne svrhe. Predloga določa za grešnike od šest mesecev do pet let ječe za vsak prestopek. Denarna globa je izključena.

DELAVČEVA USODA.

Cuyuna, Minn., 25. januarja. — Na žagi je gonilni pas pograbil 50letnega Albert Liabolda, ga dvignil v zrak in treščil s tako silo ob tla, da je kmalu potem izdihnil, ko so ga pobrali njegovi to-variši.

OBOROŽENE TRGOVSKE LADJE SMOJE SKOZI PANAM. SKI PREKOP.

Washington, D. C., 25. jan. — Trgovske ladje, oborojene v ob-rambne svrhe, dobe iste pravice za plovo skozi panamski prekop kot neoborožene trgovske ladje. Ta odlok je povzročila oborojena japonska trgovska ladja, za kate-ro so se njeni lastniki obrnili na državni department, da se ji do-vo-li pluti skozi panamski prekop.

MORNARJI SE NOČEJO IZPO-STAUVJATI NEPOTREBNIM NEVARNOSTIM.

Baltimore, 25. januarja. — Sem-kaj je dospel angleški parnik "Thorsdale" in pet mornarjev je izjavilo, da nočejo ostati na par-niku in se izpostaviati nemškim potapljačam in križarjem. Vse-let akeije izgube polovico mezde, toda mornarji so rekli, da je boljše izgubiti denar kot življenje. Le-to se že večkrat sto mirmarjev zapustilo na ta način ladje.

KOŠČEK SREDNJEGA VEKA.

Laporte, Ind., 25. januarja. — James Meeks je pred leti pobegnil iz ječe. Obsojen je bil na 2 do 14 let ječe. Po begu se je nastanil v Clariona, Pa. Oženil se je in pri-šel je trgovino, s katero je imel uspeh. Nekega dne so ga izsledili kot ubežnega kaznenca. Prijeli so ga in odgnali zopet v ječo. Te dni se je imel zagovarjati pred poro-tniki radi bega iz ječe. Spoznali so ga krivim in obsojen je bil na osem let ječe. Meeks mora sedaj odslužiti svo-jo prvo kazen in poleg še osem let. Če ne poseže guvernerr vmes, bo moral sedeti skoraj 20 let.

San Diego, Cal., 25. januarja. Zapovednik križarja "Millwau-kee", ki je naselil na kleti, pri-de pred vojni sod, da se zagovar-ja radi nesreče. Obtožen je zame-marjanja dolžnosti in nesposobnosti v mornarskem poslu.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

M. S. Murray, Utah. — V dopi-su iz Murray, v 8. šte. Prosvete, ne najdemo nikjer Vašega imena. Imenovana je pa nek "Mieka," toda "Mieka" je povsod dovolj in jih gotovo tudi v Murray ne manj-ka.

Znanka v Ely, Minn. — Dra-žestni zastopniki nežnega spola, ki nas titulira z izbranimi ljubezni-vostmi, odgovorjamo, da nismo nikdar študirali medicine in i-torej ne moremo nasvetovati ps-tentiranih pračkov ali kroglic zo-pper umobolnost. Zagotovimo jo pa, da nam je jako žal, ker nima-mo zdravniške diplome, kajti nam se smili vsak bolnik.

**Poljska vojna in ve-
liz inozemstva.**

(Nadaljevanje iz prve strani)

nemški militarizem. Svo- Poljska je nemogoča brez ditvje teritorija, ki je pod lo in Avstrijo. "Borzna Ga- je mnenja, da pridejo Wil- besede v poštev še le po- adar entente še to spomlad eni militaristični položaj v

**POLOŽAJ NA POMORSKI STRAN
NI MOEWEE.**

Uruguay, 25. jan. — Naj- kaj javljajo, da nemška bo- lja, ki operira ob braziljakem ju ni Moewe niti križarka a temveč parnik Cap Orte- istnina južnoameriške ham- družbe, kateri se je izmuz- Hamburga pod masko neu- ladje. Glasom te vesti je Cap al zajel dva ang. parnika, ki la na poti iz River Plate, ju la v luko na obali zapadne e, kjer sta bilo oborožena in so vse tri ladje pričele na- i trgovske parnike na južno- kkih plovni linijah.

**POMORSKA BITKA SE JE VR-
ŠILA V TEMI.**

London, 25. jan. — Najnovejše ne poročilo o zadnji pomorski na Severnem morju pravi, da bitka vršila v nočni nepo- rni temi. Pomorski častni- študijo, kako je bilo bojeva- loh mogoče v takih okoliš- . Ladje so bile brez luči in arji so morali streljati kar po srečo, ne da bi mogli me- Nemški pomorski častnik, kateri je el z nemško razruševalko V- Ymuiden, pripoveduje, da se itka vrčila kakih 30 milj od kakega pristanišča Zeebrugge. ruševalka, na kateri je bil on, družbi druge ladje tvorila o stražo flotili enajstih la- Nemška flotila je pa naenkrat stela na dva angleška kvadrod- desetih ladij.

**DEMOLJA JE IZGUBILA DVA
MILJONA MOŽ, A ŠE IMA
VELIKO REZERVE.**

Berlin, 25. jan. — "National itung" računa, da je Nemčija ubila dva miliona mož od za- ka vojne in pravi, da še ostaje hih sedem milijonov mož v re- rvi; razen tega se je rezerva po- nila za najmanj poldrugi mi- on mladih rekrutov, ki so v tem su dosegli vojaško starost. sled tega je Nemčija še dovolj očna, da lahko vtraja v vojni nekaj let, ne da bi si ji bilo tre- bati popolnega poraza.

**WILSONOV GOVOR NAJVEČJI
V STO LETIH.**

Dublin, 25. jan. — John Dillon, an irske narodne stranke v anškem parlamentu, je danes izja- nil, da ni noben vladar na svetu trelkel tako pomenljivih in velikih esed v zadnjih sto letih kakor jih je izrekel predsednik Wilson v s- astu zadnji pondeljek. On je vorvil v imenu ljudi v vsaki dr- avi na svetu, ki ljubijo svobodo n humaniteto. Mir ne more biti rajen, ako ne temelji na načelih, a vsa pravična moč vlade izvira

iz proste volje vladanih. Žalostno je le to; — je dejal Dillon — da svet še ni dozorel za velike ideje, katere je izrekel Wilson. Zlasti v Evropi je reakcija še zelo močna in vojna militarizma in brutalizma ljudi.

**TURSKI URADNIKI SO PORABI
DENAR, NAMEDEN
ZA ARMENCE.**

Washington, 25. jan. — Diplo- matje zaveznih držav dolžijo Turke, da so si prilastili denar, ki je bil namenjen za armenske reve- že. Po njihovi izjavi so dobila ar- menska društva večje svote denar- ja iz Rusije in Anglije v svrhu o- lažanja bede med Armenci, ki so še pod turško vlado, in zdaj je prišlo na dan, da so turške oblasti pobrale denar in reveže, katerim je bil namenjen, niso dobili niti beliča.

**FRANCOZINJA JE UBILA O-
TROKA NEMŠKE KRVI.**

Pariz, 25. jan. — Največja voj- na drama, kar jih je bilo ob času vojne, se je odigrala včeraj pred sodiščem v Gnevilliersu, pred katerim je stala dvajsetletna Josep- hine Barthelmy pod obtožbo da je umorila svojega nezakonskega o- troka. Obtožbenka je izpovedala, da je bivala pred vojno v Ohamb- leyu. V decembru leta 1915 so pa Nemci okupirali tisti kraj in takrat se je po njeni izpovedbi zgodilo, da so jo prišli štirje nem- ški vojaki, odveli jo in kapelo bliž- nje bolnišnice in jo tamkaj posli- li. Postala je noseča in dva me- seca pozneje je odšla v Švico, od koder se je vrnila nazaj v Franci- jo. Meseca avgusta m. l. je po- rodila otroka in ga takoj po poro- du umorila. Njen zagovor pri so- dišču je bil: "Umorila sem otroka zato, ker nočem biti mati otroka, čigar oče je Nемеc."

POLOŽAJ NA BOJIŠČIH.

**NEMŠKA PROTIOFENZIVA
PRI RIGI.**

Berlin, 25. jan. — (Brezlično). — Naše čete južno od Rige so pre- šle v ofenzivo na obeh straneh re- ke Aa in okupirale poldrugo mi- ljo ozemlja na šest milj široki fronti. Rusi so vrgli v boj velike rezerve, toda niso mogli ustaviti našega prodiranja. Do zdaj smo ujeli 1700 mož in vplenili trinajst strojnih pušk.

BERLIN, 25. JAN. — (Brezlično).

— Naše čete južno od Rige so pre- šle v ofenzivo na obeh straneh re- ke Aa in okupirale poldrugo mi- ljo ozemlja na šest milj široki fronti. Rusi so vrgli v boj velike rezerve, toda niso mogli ustaviti našega prodiranja. Do zdaj smo ujeli 1700 mož in vplenili trinajst strojnih pušk.

KAVKASKA FRONTA.

Petrograd, 25. jan. — Zgodilo se ni nič novega.

**GRŠKA IZREKA OBŽALOVA-
NJE.**

London, 25. jan. — V smislu za- htev entente, katerim se je poko- rila Grška, je grška vlada danes dostavila poslanikom zaveznih držav noto, v kateri izreka for- malno obžalovanje glede dogod- kov v Atenah dne 1. decembra m. l., ko so grške čete streljale na za- vezniške pomorščake.

**ATENTAT NA JAPONSKEGA
VODITELJA.**

Tokijo, Japonska, 25. jan. — Danes je bil tukaj izvršen napad na bivšega justičnega minist- skega predsednika Jukiyo Oza- kija ko je govoril na jav- nem shodu in protestiral proti ministrskemu predsedniku Teran- čiju, da je njegova vlada proti- ustavna. Tekom govora sta sko- čila na oder dva moža in napad- la govornika s kratkimi meči, to- da preden sta mogla streliti Oza- kiju kaj žalega, sta bila aretirana.

**DEBEL SNEG NA MACEDON-
SKI FRONTI.**

Pariz, 25. jan. — Na mnogih krajih macedonske fronte je na

novi zapadel debel sneg. Artiler- ijsko bojevanje je precej živah- no posebno na italijanskem krilu fronte in pa v okolišču Gievelli. Ruške čete so izvršile napad v o- kolici Stravine, kjer so dobile ne- kaj ujetnikov. Turski napad bli- zo Kakaraske je bil odbit.

**AVSTRIJOJI SO VZELI ITALI-
JANOM ZAKOP PRI GORICI.**

Dunaj, 25. jan. — Oddelki naših strelcev so blizo Gorice vzele Italijanom zakop in ujeli tri častnike in 134 mož ter vplenili tri strojne puške.

BOJI NA FRANCOŠKI FRONTI.

Pariz, 25. jan. — Naša artilerija je vapošno bombardirala nemške zakope v okolišču Moulin-Sous- Touventa in severnoistočno od hriba 304. Topniško bojevanje je bilo precej ljuto tudi v okolišču Bois Caurieres. Nemci so izvršili dva nenadna napada na naše li- nije v okolišču Missy, istočno od Solissons in pri Epargues; obo- napada sta bila odbita in nekaj Nemcev je bilo ujetih. V okolišču Vauxcours smo zrušili nemški ero- plan. Vroča artilerijaska akcijs je bila tudi v okolišču Dixmude, Ste- enstraete in Het-Sasa. Belgijske baterije so vapošno bombardirale sovražne pozicije severnoistočno od Boensigne. Prejšno noč so naš oddelki izvršili več napadov severno od Chilly na fronti ob Sommi, ki so se dobro obnesli. Lajtnant Guynemer je zrušil 26. nemški eroplan, ki je padel v pla- menu blizo Maurepassa pri Ver- dunu. Dva druga sovražna ero- plana sta padla blizo Samogouxa.

**DELAVCI NA ANGLEŠKEM
ZAHTEVAJO KONSORI-
OLJO BOGASTVA.**

Manchester, Anglija, 25. jan. — Na tukajšnjem letnem zboru de- lavske stranke je bila danes so- glasno sprejeta resolucija, ki za- hteva od vlade, da mora zadnja takoj naložiti 75 odstotkov dav- ka na dohodarine kapitalistov, di- rektni davek na zemljišča in po- državiti banke. Resolucijo je predložil Ramsay MacDonald, po- slanec v angleški nižji zbornici, kateri je rekel, da bo Anglija ime- la po vojni dvajset milijard dolar-jev (dvajset tisoč milijonov!) dol- ga.

POZOR ROJAKI!

Naznanjam rojakom, da sem odprl trgovino s mešanim blagom in se pripravam za obilen obisk. — Vsakemu bom hvaležno postre- gel po zmerni ceni.

ANTON ZORNIE,
HERMINTIE, PA.

**\$1.49 GALONA
Garantirane Viske**

Dobroznana "Lucky Tiger" viski se prodaja od sedaj po ceni, ki so jo vsi poznajo. Je to viski, ki je izdelan v Irski in je najboljše kakovosti. Je to viski, ki je izdelan v Irski in je najboljše kakovosti. Je to viski, ki je izdelan v Irski in je najboljše kakovosti.

**BRATIANO PRVI, DA JE BI-
LA RUMUNSKA ZAPELJANA.**

Berlin, 25. jan. — Tukajšnje časopisje je objavilo intervju, ki ga je imel rumunski ministrski predsednik Bratiano z reporterjem nekega časopisa v Odesi. Bratiano je rekel, da je bila Rumun- ska zapeljana po zaveznikih, ki so se trdili, da so Rumunci popolno- ma na varnem, ako grede v voj- no zoper Avstrijo. Bratianova izjava sledi:

"Mi smo mislili, da bo naša voj- na končana v kratkem času, ker tako so nam zatrjevali naši za- vezniki. Posebno nas je zagotav- ljala Rusija, da Avstrija niti Nem- čija ne bo več stanu voditi ofen- zive. Rekli so nam tudi, da bodo naše čete prodirale v sovražne de- žele brez vsakega odpora. An- gleška in francoska vlada sta nam priporočali, da je najboljšje za nas, če napademo Avstrijo v avgustu, ko je imela Nemčija obilo posla s zavezniško ofenzivo ob Sommi in ko so Rusi vodili ofenzivo v Gal- cij. Rekli so nam, da Nemčija ne bo mogla pomagati Avstriji in zadnja se sploh ne bo branila. To nes je zapeljalo. Pričakovali smo, da dobimo slabega in izbr- panega sovražnika, ali namesto tega smo našli naleteli na grozno moč združenih sovražnih sil. Ves svet se je šudil neznanju sil, katero so nanagroma razvile centralne države; nihče ni ne bi bil verjel, da je Nemčija sploh zmožna še kdaj zavdati take udarce. In ta- ko je Rumunska postala žrtva le- pih iluzij, v katerih so se potap- ljali naši zavezniki. Zdaj več ne gojim nobenega optimizma in bi- lo bi nepotrebno reči, da pridejo za Rumunijo še slabši časi. Ko so v jeseni lanskega leta grmeli nemški in avstrijski topovi pred Belgradom, ni nihče v Londonu, Parizu, Petrogradu niti v Rimu mislil, da bo devet tednov pozne- je vsa Srbija, Črnagora in večji- del Albanije v rokah naših sedaj- nih sovražnikov. Zdi se mi, da nemška militaristična mašina zmožna kar iz tal vreči nove ar- made. Vseled tega ne pride nik- dar prepozno in vselej je v stanu zavdati nasprotniku odločilen u- darec. Obžalovanja je vredno, da niso bile veleisle Anglija, Fran- cija, Rusija in Italija naj enkrat v stanu očuvati slabejših prijate- ljev nesreče."

Nato sta skočila dva druga na- padalca proti govorniku, ki pa tudi nista imele sreče; poslušalci so ju prijel in pretepli.

**BRATIANO PRVI, DA JE BI-
LA RUMUNSKA ZAPELJANA.**

Berlin, 25. jan. — Tukajšnje časopisje je objavilo intervju, ki ga je imel rumunski ministrski predsednik Bratiano z reporterjem nekega časopisa v Odesi. Bratiano je rekel, da je bila Rumun- ska zapeljana po zaveznikih, ki so se trdili, da so Rumunci popolno- ma na varnem, ako grede v voj- no zoper Avstrijo. Bratianova izjava sledi:

"Mi smo mislili, da bo naša voj- na končana v kratkem času, ker tako so nam zatrjevali naši za- vezniki. Posebno nas je zagotav- ljala Rusija, da Avstrija niti Nem- čija ne bo več stanu voditi ofen- zive. Rekli so nam tudi, da bodo naše čete prodirale v sovražne de- žele brez vsakega odpora. An- gleška in francoska vlada sta nam priporočali, da je najboljšje za nas, če napademo Avstrijo v avgustu, ko je imela Nemčija obilo posla s zavezniško ofenzivo ob Sommi in ko so Rusi vodili ofenzivo v Gal- cij. Rekli so nam, da Nemčija ne bo mogla pomagati Avstriji in zadnja se sploh ne bo branila. To nes je zapeljalo. Pričakovali smo, da dobimo slabega in izbr- panega sovražnika, ali namesto tega smo našli naleteli na grozno moč združenih sovražnih sil. Ves svet se je šudil neznanju sil, katero so nanagroma razvile centralne države; nihče ni ne bi bil verjel, da je Nemčija sploh zmožna še kdaj zavdati take udarce. In ta- ko je Rumunska postala žrtva le- pih iluzij, v katerih so se potap- ljali naši zavezniki. Zdaj več ne gojim nobenega optimizma in bi- lo bi nepotrebno reči, da pridejo za Rumunijo še slabši časi. Ko so v jeseni lanskega leta grmeli nemški in avstrijski topovi pred Belgradom, ni nihče v Londonu, Parizu, Petrogradu niti v Rimu mislil, da bo devet tednov pozne- je vsa Srbija, Črnagora in večji- del Albanije v rokah naših sedaj- nih sovražnikov. Zdi se mi, da nemška militaristična mašina zmožna kar iz tal vreči nove ar- made. Vseled tega ne pride nik- dar prepozno in vselej je v stanu zavdati nasprotniku odločilen u- darec. Obžalovanja je vredno, da niso bile veleisle Anglija, Fran- cija, Rusija in Italija naj enkrat v stanu očuvati slabejših prijate- ljev nesreče."

Za vsebino oglašev ni odgovor- no upravnništvo ne uredništvo.

RAD BI IZVEDEL.

kje se nahaja moj prijatelj An- ton Može, doma iz Senoča na Kranjskem? Pred enim letom in pol sva bila skupaj v Howatto, N. C. Prosim prav uljudno vse slovenske rojake širom Zdrženih držav v Ameriki, ako kdo ve se njegov naslov, naj mi ga namani ali pa naj se mi sam prijavi. Jas sem sedaj bolan in v slabem sta- nju. Moj naslov je John Han, P. O. B. 186, Black Lick, Pa.

Priporočam

svojo gostilno v obisk vsem Slo- vencem in Hrvatom v okolici Youngstown, O. Kadar pojete skoli mesto ali po opravi, se o- glasite pri meni. Imam raznovr- stne dobre pijače, sveže pivu bel- jevec, alivovec, viski, smetle itd. Josef Oigala, E. 227 Federal St Youngstown, O.

**ROBERT W. LAYER
ARCHITECT**

118 N. La Salle St., Chicago, ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slo- vencem za izdelovanje stavbinskih načrtov. Tel. Franklin 6501. TEL. NA DOMU AUSTIN 3028

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.
IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00
Je izredno pripravljena in opremljena za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.
Mi posluhmo denar vaše prihranke in stare domovine po najboljših cenah.
Financujemo 4 odločne obresti na bančni vlogi.
Možna, Kompravilna in Narodna Institutija.

Pošiljalci denarja!

Še vedno se lahko denar pošlje v stare domovine po brezčasnem brzjavu in potem počke, toda sprejemamo ga le pod pogojem, da se vsled vojne mo- goče izplača s zamudo.
Denar ne bo v nobenem slučaju izgubljen, ampak nastati samoraje le zamudo.
Po brezčasnem brzjavu se namore poslati le okrogle zneske po sto, na primer 100, 200, 300, 400, 500, 600 in tako dalje do deset tisoč kron. Za brzjavne stroške je najboljša, da se nam pošlje \$4 za vsak naslov; ako bodo kaj prevel ali premalo, bomo poslati nazaj, ostiroma pismi za primanjkljaj.
O ozirno na sedanje razmere, ker se veljaja denarja skoraj vsak dan izpremeniti, nam je nemogoče za oddajene kraje pridobevati natančne cene denarja, ter bodemo od zdaj naprej do preklica računali krope po ceni, kakor bodo naznanjena v listu "Glas Naroda" isti dan, ko nam dope v roke denar, mogoče tudi po nižji ceni, za slučaj, da bi razmere nanese tako.
Kdor želi, da se izplaščilo izvrši po brezčasnem brzjavu, naj pripomi na denarni nakaznici "pošlje naj se brzjavno".
TVRDKA FRANK SAKER,
52 Cortlandt Street, New York

Slovenska Narodna Podporni Jednota
Ustanovljena 9. aprila 1904
Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois
GLAVNI STAN: 2827-28 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

UPRAVNI ODBOR:
Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jofef Kubel, 9409 Ewing ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovac, P. O. Box 1, Cleore, Ill.
Zapisnikar: John Melek, 4008 W. 21st St., Chicago, Ill.

NAZORSKI ODBOR:
Jofe Ambrožič, 351 box, Cantonburg, Pa.
Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauchar, 674 Abany Ave., Rock Springs, Wyo.

POBORTNI ODBOR:
Anton Hrast, 511-95th Ave., New Duluth, Minn.
Jofe Radšček, 679 box, Smithton, Pa.
Rudolf Pieteršek, 426 box, Bridgeville, Pa.

UREDNIK "PROSVETA":
F. J. Kern, M. D., 6203 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VEŠ DENARNE KADVE IN STVARI, ki se tibejo gl. upravnega odbora S. N. P. J. naj se pošljajo na naslov:
TAJNISTVO S. N. P. J., 2827-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

FRITORSKI GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošljajo na naslov:
JOE AMBROŽIČ, Box 291, Cantonburg, Pa.

KADVE PERPILJIVE VSEBINE, ki ste jih rekli prvo in drugo in tisačo, se pošljajo na naslov:
ANTON HRAST, 511 — 95th Ave., New Duluth, Minn.

VRI DOPIJE raspreda, kakovost namania itd. se "Prosveto" se pošljajo na naslov:
UREDNIŠTVO "PROSVETA", 2827-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

VEŠ UPRAVNIŠKE STVARI naročimo, oglat, se pošljajo na naslov:
"PRAVNISTVO "PROSVETA", 2827-28 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
V korespondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravnistvo "Prosvete" ne rabite imeti uveljavljen, naravn napisane naslov, bo je va sredi- ako šaljite, da bo vsaka stvar hitro rešena.
Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsake prve srede in tretji četrtak v mesecu. Začetek ob osi uri popoldne.

Za vsebino oglašev ni odgovor- no upravnništvo ne uredništvo.

KADAR SE ZGODI kaj sode- ga v vaši masebini, kar vas vznema, sporočite nam, kajti vsakdar bo zanimalo tudi druga.

Dr. Koler
SLOVENSKI ZDRAVNIK
638 Penn Av., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je medicinski strokovnjak, ki se ukvarja s številnimi boleznimi, ki jih povzročajo različni vzroki. Njegova zdravila so zelo učinkovita in se uporabljajo pri številnih boleznih. Če imate kakršnokoli bolezen, ki jo povzročajo različni vzroki, se obrnite na Dr. Kolerja. Njegova zdravila so zelo učinkovita in se uporabljajo pri številnih boleznih.

Če imate kakršnokoli bolezen, ki jo povzročajo različni vzroki, se obrnite na Dr. Kolerja. Njegova zdravila so zelo učinkovita in se uporabljajo pri številnih boleznih.

ROBERT W. LAYER ARCHITECT
118 N. La Salle St., Chicago, ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slo- vencem za izdelovanje stavbinskih načrtov. Tel. Franklin 6501. TEL. NA DOMU AUSTIN 3028

NORTH SIDE STATE BANK
ROCK SPRINGS, WYO.
IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00
Je izredno pripravljena in opremljena za poslovanje s SLOVENCI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.
Mi posluhmo denar vaše prihranke in stare domovine po najboljših cenah.
Financujemo 4 odločne obresti na bančni vlogi.
Možna, Kompravilna in Narodna Institutija.

Pošiljalci denarja!

Še vedno se lahko denar pošlje v stare domovine po brezčasnem brzjavu in potem počke, toda sprejemamo ga le pod pogojem, da se vsled vojne mo- goče izplača s zamudo.
Denar ne bo v nobenem slučaju izgubljen, ampak nastati samoraje le zamudo.
Po brezčasnem brzjavu se namore poslati le okrogle zneske po sto, na primer 100, 200, 300, 400, 500, 600 in tako dalje do deset tisoč kron. Za brzjavne stroške je najboljša, da se nam pošlje \$4 za vsak naslov; ako bodo kaj prevel ali premalo, bomo poslati nazaj, ostiroma pismi za primanjkljaj.
O ozirno na sedanje razmere, ker se veljaja denarja skoraj vsak dan izpremeniti, nam je nemogoče za oddajene kraje pridobevati natančne cene denarja, ter bodemo od zdaj naprej do preklica računali krope po ceni, kakor bodo naznanjena v listu "Glas Naroda" isti dan, ko nam dope v roke denar, mogoče tudi po nižji ceni, za slučaj, da bi razmere nanese tako.
Kdor želi, da se izplaščilo izvrši po brezčasnem brzjavu, naj pripomi na denarni nakaznici "pošlje naj se brzjavno".
TVRDKA FRANK SAKER,
52 Cortlandt Street, New York

ROSANA.

Spisal B. M.

Marko se ne gane z mesta. Preveč je slišal na enkrat. Zmedeni čuti so mu preinjali prvi; notranji boji so se mu odvijali na obrazu, kakor ko se bliški zigrajo po nebu, znamenje nevihte za gorami. Marko je ljubil Rosano, ki je menil, da mu je sestra, z ginljivo ljubeznijo; in to je bila njena sreča. Gorje mu, kdor bi se je bil s protom doteknil, žalil je z nepodobno besedo! To je bilo znano vsej družbi: in kakor so bili ljudje surovi, izprijeti in razuzdani, moški in ženske, sveta jim je bila ta bratova ljubezen. In Rosana? Prijazna je bila z njim, kakor sestra z bratom, ali posebne ljubezni mu ni kazala. Trpela je tako rekoč, da jo ljubi in ji streže po svoji moči. Vedno je bila tiha in otožna tudi z njim; nikoli je ni mogel pogovoriti, da bi mu razodela, kaj ji teži srce. Slednjič se je mladenič umiril, vesel je bil in zadovoljen, da ga sestra trpi poleg sebe, njega ediniga, drugih se je vsa skrbno ogibala. Nekoliko stareji je bil mimo nje, nihče ni prav vedel, koliko. Ko jo je bil oče dobil, prav majhna je bila še, rekla je svojemu sinu, da je njegova sestra, ki jo je bil dal po materini smrti nekim sorodnikom v hišo. To se je vsem verjetno zdelo in vsi so jo do tega časa, vsaj na videz, imeli za Markovo sestro.

Dolgo časa je Marko tako stal, oče je bil odšel v gostilno. Slednjič se zdravi in gre kakor oče. Ko ga najde pri vinu, stopi predenj in reče mu s krepkim, možkim glasom:

“Oče, komu ste dali Rosano?”

“Jaz nisem vprašal človeka, kdo je in kaj je: meni to ni mar. Ne bodi mi nadležen.”

“Oče, jaz moram vedeti, kje je.”

“Saj sem ti že rekel, pojdi je iskati, in če jo najdeš in mi jo privedeš nazaj, tem bolj hvalil te bom; poskusi.”

Mož ni poznal svojega sina, sicer bi ne bil tako v šali z njim govoril. Marko je bilo videti, da je sklenil, kaj mu je storiti. Mirno reče očetu:

“Z vašim privolenjem torej, oče, grem; ne pozabite, da ste mi sami veleli. Vedite, da se ne vrnem brez Rosane. Z Bogom, oče!”

“Z Bogom, hrabri junak, ki te ni strah samega po noči; noč ima svojo moč! Dovo svedo! Samo gledaj, da se vrneš do jutra. Zgodaj odpotujemo iz tega kraja.”

Tako se razloda oče in sin. Mož je bil malo zanesen v sinovo junaštvo, menil je, da bo Marko nekaj časa popraščeval po vsat, potem pa truden in lačen vrnil se k svoji družbi.

V tem času je bil Skalar dospel do svojega doma z otrokom v naročju. Mesec jim je rasvetljeval pot, samo enkrat se ni bila ispotaknila unina žival. Deklica je bila zaspala kakor čista mati v naročju.

Debelo je gledal stari stuga, ki je bil prišel s lučjo v roki gospodu naproti, ko je videl svojega gospodarja z otrokom: ali popraščeval ni, kaj to pomeni. Poznal je svojega gospoda, da nima rad radovednosti. Na Skalarjevo domu se je malo govorilo. Tudi Skalarju se ni zdelo potrebno, da bi razlagal svojo službeniko to nenavadno prikazen. Molče mu položi spečo deklice na roke, naj jo drži, da stopi sam s konja. Potem mu jo sopes vzame, ter jo neke v grad. Se tega ni bilo treba zapečevovati postenemu staremu slugi, da naj ne dela nepotrebnega hrupa in ropota. Lahno je stopal mož kolikor je mogel s svojimi okornimi nogami.

V mali izbici napravita posteljo za silo. Potem gre sluga po svojih opravkih — bode ga je mirno čakal na dvorišču; gospod pa si postavi stol v kot, sede nanj, da bi tako prečel noč poleg spečega otroka.

Čez nekaj časa se začujejo koraki zunaj. Sluga pride s staro ženico, ki ni vedela, kam bi se dela od samega straha. Jelenko je bila dobro in urno opravil, kar se mu je bilo naročilo. Našel je pripravno žensko in pregovoril jo, da je šla še tisti večer v grad z njim; sama bi se na bila upala za ves svet. Skalar gre šeni naproti, poda ji prijazno roko, kar je ženico nekoliko potolažilo, naroči ji, kar se mu je zdelo potrebno; potem ji voščil lahko noč in odide.

III.

Drugo jutro zgodaj je gospod Skalar jaskil v mesto po zdravniku. Dasi je imel sam dovolj zdravniške vednosti, vendar ni hotel prevzeti sam prevzika odgovornosti za mlado življenje, ki je bilo prišlo tako nenadoma v njegovo varstvo.

Ko pride zdravnik, najde deklico v hudih vročinah. Nemirno, nerodno življenje, vedno potovanje od mesta do mesta, slaba hrana, trud; vse to je že dolgo glodal in razjedalo njen šibki životek; dolgo se je premagovala in vse voljno prenašala; molče je trpela, naj ni imela nikogar, da bi mu potožila svoje trpljenje; ni ji sijalo milo materino oko, katero je otroku to, kar je pomladno solnce cvetlic. Slednjič se jo premagale težave; nagnila je glavico, kakor vrtiček drevesce; povesti, kateremu je glodajoči črv prišel do mladega osrčja.

Skalarju ni bilo treba dolgega povetovanja z mestnim zdravnikom; one misli sta bila, da tu ni ne more človeška pomoč. Zdad pa zdaj nekoliko kapljic hladilne pijače, pokoj, tihoča, ne preveč svetlobe v sobo — in potem mirno čakati, ali se še olivi in razname tleča iskrica življenja.

Dobro srečnico je bil tako v naglici izbral stari Jelenko. Stara ženica je bila sama nekdanji mati; zgodaj je bila izgubila moža in otroka. Samotarja je v svoji koči, a ne brez dela; ljudje so jo radi klicali o raznih potrebah; hodila je na porode, stregla bolnikom, čula in molila pri mr-

ličih. In zdaj je stregla ubogi Rosani; sedela se ji je tako podobna njeni hčeri, ki je zdad v nebesih. Rosana bi ne bila mogla dobiti boljše střežnice, ženica se skoraj ni genila od njene postelje. Zdravnik je moral obljubiti, da pride vsak dan iz mesta pogledat k bolnici. Skalar sam je bil pozabil vse svoje navadne opravke, edina skrb, edina misel mu je bila Rosana. Teško mu je bilo gledati bolno deklico tako ničemurno oblečeno. Ko je bil šel v mesto po zdravnika, kupil ji je lepo belo dolgo obleko, ter velel ženi, da naj jo preobleče takoj, ko se bode prebudila.

Bilo je že na večer, ko se deklica predrami; rada se je dala preobleči. Vidno vesela je bila, da se more iznebiti obleke, ki jo je spominjala neprijetne preteklosti. A ko ji žena začne odpenjati staro obleko, seže si Rosana naglo v nedrije, ter vzame iz njega nekaj v papir zavitega, kakor bi se bala, da ne pride v tuje roke. Zavitek skriva pod odejo in še le potem, ko je bila preoblečena, vtakne si ga zopet v nedrije. Videlo se ji je iz vsega, da ji je ta zavitek najdražji, pač edini zaklad. Potem je zopet mirno ležala ne vedoč, kaj se godi okolo nje.

Po noči se ji je začelo blesiti po glavi. Na glas je govorila in sicer tako, da Skalarju, ki je čul poleg nje, ni bilo pretreško posneti si iz vsega, kar je slišal, poglavitve dogodke iz njene zgodovine. Vse njeno prejšnje življenje se ji je pred očmi še enkrat. Podoba se ji je vrstila za podobo pred očmi, same žalostne podobe!

Videla se je v borni izbici zvečer. Pri blediči luči ji je sedela bleda mati in živala. Solze so ji kapale na živane. In hčerka se približala ji kakor materi, podaje ji košček suhega kruha, ki ga je prihranila, ter prosi jo, naj je, ona ni lažna, lahko gre spat brez večerje. In ko se mati nato še huje zjoka, začne jo tolažiti, naj se ne joka; čaka naj malo, kadar bode ona nekoliko večja, pojde v službo, pridno bo delala in prislužila toliko, da jima bode obema vsega dovolj.

Čez nekaj časa potem kleči in joku pri zglavlji malarine postelje. Z slabim glasom jo tolaži mati: “Dete, moja zadnja ura je prišla, zapustiti te moram. Gori grem k očetu, kjer bom prošila zate, da naj te vzame on v svoje varstvo; saj nimam nikogar na svetu, da bi zate skrbel, sirota! Pač živi nekdo na svetu, Bog ve kje; on bi imel dolžnost zate skrbeti; ali on te noče poznati, dete; zavrgel, sunil te je od sebe, tebe in mene. In vendar sem nedolžna. Ti ne veš, dete, kaj pomeni ta beseda, ali zapomni si jo, zapisi si jo globoko v srce: nedolžna! In kadar pride čas, pričaj zame glasno pred svetom: Moja mati je bila nedolžna, nedolžna. In ta čas pride, mora priti, dete. Preveč sem trpela na svetu; trpela sem tudi zate, ti ne smeš trpeti, če je kaj pravice naravnost. Vsaga ti ne morem povedati, ti si še premлада. Glej tukaj — in umirajoča žena vzame ispod zglavlja zavitek, to je vse, kar ti morem zapustiti. Vzeml ti in svojo hrano, to je vse tvoje premoženje; morebiti ti bode še kdaj v korist. Zdad vneti, dete, in pojdi po sosedo.” Ko je bila hčerka odšla, vskline žena še enkrat: “Nedolžna, nedolžna!” nato zaupi. Glasni jok hčere, ki je prišla kmalu potem s staro sosedo, ni je več obudil.

Zopet čez nekaj časa je bila v temnem gozdu; jagode je brala. Utrujena leže poleg pota in zaspi. Tu pride tuj mož, zgrabi jo in odnese. Srce je pretresel Skalarju mili krik deklice, ki je vpila na pomoč. Potem utihne, kakor ko bi ji bil razbojnik usta zamašil.

Dolgo časa je molčala. Skalar je slonel nekaj časa globoko zamisljen; potem vstane in hoče oditi, ko deklica zopet izpregovori; nehoče ostane mož, mora jo poslušati. Bila je v nebesih. Med izveličanih duhov zagleda svojo mater. “Mati, mati!” zavpije, “tukaj sem, presrečna moja mati! O naj ostanem pri tebi; na zemlji je žalostno, tu gori, v nebesih, v tvojem naročju je veselje!”

Nato utrujena zaspi.

“Uboga sirota! Tam bi ji bilo pač najbolje,” zdihane usmiljena starka.

Skalar molče vstane in odide. Vse drugi dan je bil še bolj tiha in redkobeseden, nego že po navadi. Stari sluga bi bil rad nekaj govoril z njim. Prej se ga je ogibal, zdaj mu je večkrat nalašč hodil naproti; ali nagovoriti se ga ni upal; čakal je, da bi gospod sam ogovoril. Vse je kazalo, da ima mož nekaj posebnega na arcu. Slednjič se vendar ojnauši, ter mu pravi:

“Gospod! Povedati vam moram; večeraj je bil mlad človek tukaj; povprašoval je, ali ni neka mlada deklica tukaj v gradu, taka in taka. Rekel sem mu, da nič ne vem. Ali človek se ni dal odpraviti. Hotel je po vsej sili z vami govoriti. Dejal sem mu, da vas ni doma. Kedar pride? Jaz, da ne vem. On pa, da mora govoriti z vami, bodisi ne vem kaj. Komaj sem ga odpravil. Zdad pa hodi vedno oprezovat in zalosovat okrog gradu. To sem vam moral povedati, da boste vedeli, gospod. Kaj naj mu rečem, ako me bode zopet nadlegoval?”

“Ti ne znaš govoriti s takimi ljudmi!” zajeni se gospod nad slugo. “Ako pride zopet blizu, po skalovji doli ga vrzi, da si glavo rambije, ako pa nisi sam dovolj močan, mene poklič!”

Ali čez nekaj časa se prenamli; Bog ve, kdo je ta človek, to bi pa vendar imel kako naravno pravico do dekleta? Mirneje reče slugi:

“Kakšen pa je bil tisti človek?”

“Kakih petnajst let ima, visoke postave, črnih oči in las, zarjavelih lic, žudno opravljen; videti ni, da bi bil iz tega kraja.”

“Ako zopet pride, reci mu, da naj se oglasi čez kakih štirinajst dni; potem se bode videlo, kaj in kako. Še to mu lahko rečeš, da je deklica tukaj, a bolna je, nikakor ne sme prednjo, dokler se bolzen ne obrne tako ali tako. Dekle je v dobrih rokah, brez skrbi naj bode, kedor koli je ta človek. Zdad veš.”

(Dalje prihodnjt.)

D. Valentin Kos:

O smotrih in ciljih svobodnega zidarstva.

(Dalje.)

Prostozidarake organizacije, ki so razširjene po celem svetu, obstoje in takozvanih velikih lož ali velikih orientov. Vskemu tem lož orientov je podložno večje število lož ali prostozidarških društev, ki imajo svoje sedeže po raznih mestih. V ložah se ahajajo prostozidarji dotičnega okraja in vrše v njih svoje skupno delo, do čim so veliki orienti centralne organizacije, h katerim pošiljajo lože le svoje zastopnike.

Ena glavnih nalog lož je no tranje delo, ki ima namen spopolniti člane v etičnem oziru. S študijem razmerja med posameznikom in med vesoljnim človeštvom se izpopolnjujejo masoni v etičnem pojmovanju; z vednimi dolžnostmi, ki jih moramo izpolniti jevati napram svojemu bližnjemu, se krepki v prostozidarških ložah čut humanite. Privesti svoje člane do spoznanja, da morajo dobro, pošteno in pravično ravnanati le radi dobra samega in ne radi kakih zalug, ki so jih morda s tem stečejo, je naloga prostozidarake izobrazbe. Lože so torej škole vzvišene morale, ki ima svoj namen sama v sebi in ne v kakih sebičnih težnjah.

Verska vprašanja ne igrajo v ložah nobene vloge. Popolnoma po krivici prostozidarje identificirajo z nasprotniki pozitivnega versy. Svobodno zidarstvo pušča svojim članom popolno versko svobodo. Protivi se pa seveda vsakemu vsiljevanju kakere verskega nazora, vsakemu poiskušavanju podjarmiti človeškega duha s kakim verskim nazorom in omejitv njegov svobodni poet. Vera v boga, v “večnega mojstrazidarja svetov” je celo med dolžnostmi svobodnih zidarjev. Seveda se dandanes to načelo, ki je iz početka 18. stoletja, smatra simboliško ter je vsakemu na prosto dano, kako pojmuje besedo “bog”, ali si pod tem predstavlja vse vzdržujočo mater naravo ali pa osebno nadsvetako bitje. Prostozidarstvo torej ni nikaka verska organizacija in ne zastopa nobenega posebnega svetovnega naziranja.

Bratstvo in enakost vladata med vsami masoni; tu ni nobenih razlik stanu; pravi demokratični duh se goji v ložah in njih člani se navajajo, da demokratizem povsodi in vsakdar izvajati ter vsakega človeka ceniti le po njegovi moralni kakovosti in ne po pred sodkih stanu in rodu.

Gotovo so to vse nazori, ki jih ima dandanes vsak človek moderne izobrazbe; toda kolikokrat se vendar ti nazori le na jeziku! Vedno in neprestano povdarjanje teh načel in razmišljanje o njih je ravno oni moment, ki odlikuje prostozidarake lože. S tem preide to vsakemu masonu tako v kri, da izvaja ta načela v vsakem slučaju in da vedno v vsem njegovem delovanju odločujejo.

Posledica celega ustroja frama sonkih organizacij je, da veže vse prostozidarje celega sveta še posebno ves bratstva. Pogoji za vsprejem v lože so tako izbrani, da nam dajo precizno garancijo, da najdemo med masoni le ljudi, ki zaslužijo naše največje zaupanje in spoštovanje, le poštene, človekoljubne in svobodnimiselne značaje. Naravno je, da je ta zavest krepka vez, ki združuje vse prostozidarje. Radi tega je vsak svobodni zidar vedno pripravjen pomoči drugemu članu svoje organizacije, ga v tujini gostoljubno sprejeti in ga v sili podpirati, kajti prepričan je lahko, da gre ta pomoč in podpora človeku, ki jo radi svojega plemenitega značaja posebno zasluži. Nedvomno je za vsakega prostozidarja pri izvrševanju svojih dolžnosti jako važna zavest, da so z njim enih misli milijoni in milijoni bratov vseh dežel in vseh narodov.

Lože pa ne navajajo samo svojih članov vršiti dela humanitete, nego one iskkušajo delovati tudi neposredno, kjer je pomoč posebno potrebna. Siromakom, vdovam in sirotam dele lože vedno podporo; ako nastopi kaka elementarna katastrofa, eksplozija v rudniku, povodenj, požar ali potres, so frama sonski lože na prvem mestu med dobrotniki. Vsak siromak, ki prosi pomoči pri kaki loži, je lahko prepričan, da dobi podporo, ako je res vreden. Lože namreč navadno raspogajajo s pre-

cejanimi novcem, kajti vedno so med člani tudi bogataši, ki darujejo velike svote v človekoljubne vršne. Razmerje lož napram javnemu življenju je po različnih deželah precej različno. V glavnem moremo razlikovati v vnanjem delu lože dve struji, germansko in romansko.

Germanske lože (nemške in ameriške, manj velja to za angleške in avstralske) smatrajo za svoje glavno delo, izobraziti posameznega člana kot moralno bitje. Načelo svobodnimiselnosti izvajajo tako, da dajo svojim članom posebne direktive, kako delovati v javnem življenju, da jih navajajo zavzemati se za svobodnomiselne težnje v politiki, toda neposredno kot korporacija ne posegajo nikdar v politiko in ne vzdržujejo nobene političke agitacije. Večkrat je opaziti pri germanskih ložah težnjo, izogibati se celo političkim vprašanjem in posvečati pozornost zgolj etičkim in humanitarnim načelom. Ne more se reči, da bi bilo to razmerje napram javnemu življenju baš na korist razvoju frama sonstva v germanskih deželah. Radi te rezerviranosti lož je na Nemškem nastalo več drugih organizacij, ki si stavijo naloge, katere bi morale vršiti pravzaprav masonstvo, n. p. zveza monistov, družba za etičko kulturo, svobodna misel itd. Sicer je med člani teh društev mnogo svobodnih zidarjev, vendar so lože v celoti napram tem društvom precej pasivne. Radi te rezerviranosti je tudi kvaliteta članstva nemških in ameriških lož precej padla, kar je zelo usodepolno, kajti znižanje duševnega nivoja lož ima zopet za posledico, da nimajo za višjo inteligencno nobene prave privlačnosti več, in ako se bode ta proces še dolgo ponavljal, bodo germanske lože polagoma izgubile ves svoj nekdanji pomen. Prej so imele ravno nemške lože mnogo odličnih duhov, Lessing, Herder, Goethe, Fichte, Friderik Veliki, Mozart, Bluntschli in dr., toda ti člani so minili in dandanes je v nemških ložah precej malo agilnih duhov.

Mnogo obsejnejše je pa delo romanskih in drugih južnoevropskih svobodnih zidarjev. Njih delovanje velja v veliki meri tudi razvoju javnega življenja. Gotove političke težnje v romanskih deželah imajo svoj izvor v ložah, lože postojajo tudi na zunaj kot celokupna organizacija in nalaga jo svojim članom jako precizne direktive glede stopanjanja v političkih vprašanjih. Nedvomno je to pojmenovanje prostozidarških dolžnosti pravilnejše kot pa rezerviranost germanskih lož. V romanskih deželah so člani lož vsi važnejši javni funkcionarji, mnogi učenjaki, pisatelji in umetniki; jasno je, da enoten nastop tolikoga števila inteligentov more mnogo doseči in da je torej javno delo romanskih lož zelo uspešno in plodonosno. Glavne političke težnje, ki jim posveča svobodno zidarstvo svoje pozornost, so stremljena po svobodnem razvoju duha, torej vprašanja duševne izobrazbe in kulture, in stremljenja po polni svobodi in enakosti državljanov. Torej humaniteta v najširšem pomenu besede. Glede socialnega vprašanja imajo lože sicer organizirane nekatere glavne točke, toda preciznega stališča v tem ne zavzemajo nobene; med člani romanskih lož najdemo zastopnike socialističkih, kakor i republikanskih in nacionalno-liberalnih frakcij.

Ako pogledamo zgodovino masonskega delovanja v preteklem stoletju, vidimo v prvi vrsti italijanske svobodne zidarje, ki so izveli velikansko delo humanitete in napredka: osvobojenje in združenje talijanskih pokrajin, ki so zdihovale pod tujim jarmom, v veliko demokratako državo. Iz masonskih lož so izšle one sile, ki so zedinile laški narod. V prostozidarških ložah so se kovali in dolečevali načrti, tu je bilo shajališče italijanskih rodoljubov, od tu so širili težnje po svobodi med ljudstvo ter pripravljali preporod naroda. Na vsakem spomeniku “dei martiri” v italijanskih mestih se blišči prostozidarški znak ter priča, da je na stotine masonov napojilo laško zemljo s svojo krvjo v boju za svobodo. Nesmrtni italijanski heroj svobode in plemeniti človekoljub Giuseppe Garibaldi je kot veliki mojster svobodnega zidarstva vodil to gibanje ter s svojo junaško četo “tisočerih” tudi neposredno prispeval, da so se otresli njegovi rojaki svojih tlačiteljev; tudi vsi drugi svobodnomiselni italijanski rodoljubi, Cavour, Mazzini, in dr., so izšli iz svobodnega zidarstva.

Osvobojenje Grške izpod turške jarma je tudi našlo veliko oporo v svobodnem zidarstvu; Angliški svobodni zidarji so svoje grške brate posebno izdatno podpirali. Zato tudi dandansvobodno zidarstvo nikjer ni tako razširjeno in popularno kot na Grškem. Vsek omikan Grk je član te organizacije.

Na iberškem polotoku se posebno v zadnjih letih kažejo težnje po osvoboditvi človeškega duha iz okovov klerikalizma; masonske lože su tudi tu središče naprednih teženj. Veliki mojster španskega orienta Ferrer je kot mučenik umrl na morišču, toda dobil je nčestevilo naslednikov in posemalcev, ki neumorno vrše svoje kulturno i humanitarno delo.

Na Francoskem je zakon loštve cerkve in države prinesel popolno svobodo in neodvisnost duha, — delo, pri katerem so bili v veliki meri udeleženi francoski prostozidarji.

V zadnjem času se je mnogo govorilo o turških svobodnih zidarjih. Res je, da so bile masonske lože središče mladoturških teženj; vpeljava ustave in odstavljenje sultana Abdula Hamida je bila posledica gibanja, ki so ga povzročile turške lože. Toda mladoturški svobodni zidarji niso znali masonskih načel dosledno izvajati ter so kmalu izgubili vse simpatije svetovnega masonstva. Naprotno simpatizirajo danes vse svobodno zidarstvo z gibanjem balkanskih narodov; srbski svobodni zidarji so od mnogih magonskih organizacij dobili izraze odkritosrčne simpatije. Posebno laški svobodni zidarji sledijo z vno junšakemu boju Slovanov in Grkov, saj je celo sin njihovega nekdanjega velikega mojstra, general Ricciotti Garibaldi na talu oddelka garbaldincev udeležil na grški strani (ki jim je bila edina neposredno pristopna) vojske proti Turkom, da s tem tudi dejansko pokaže tople simpatije za balkanske junake.

Kar smo tu čuli o svobodnih zidarjih, so nedvomno dela najlepše menitejšega človekoljuba; načela, ki sem jih tu očrtal so gotovo najpopolnejše in najidealnejše izjavljanje nauka; ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe. Morda se bo kdo sedaj vprašal, odkod ono strašno sovraštvo rimake cerkve proti svobodnim zidarjem, proti tej organizaciji, ki tako ne sebično izvaja Kristov nauk.

Velik del tega sovraštva ima vzrok v nepoznavanju načel svobodnega zidarstva in v raznih obrekovanjih, tiščih se tajnih masonskih intrukcij, o katerih hočemo še pozneje nekaj izpregovoriti. Deloma pa datira to sovraštvo iz onih časov, ko se je talijanski narod pod vodstvom masonov otresel tujega jarma in seveda tudi papeških držav ni mogel prizanašati. Nadalje cerkev dobro ve in čuti, da je svobodno zidarstvo krepkejša organizacija kot pa cerkvena hierarhija in to organizacija, ki v najpopolnejši meri in nesebično izvaja načela človekoljuba ter mora tako večkrat prestreči težnje cerkve, ki uporablja človekoljubje le kot prevezo, da zaslužni narode in jih omejuje v napredku duševne izobrazbe ter si tako zasigura mamlne dohodke za “namestnike božje.” Kako globoka je ta mržnja cerkve do frama sonov, kaže najjasnejše Ferrerjev proces. Tu se pristašne cerkve posečilo popolnoma nedolžnega moža, ki je vse svoje delovanje posvetil duševni izobrazbi svojega naroda, tirati na morišče. Gotovo pa je, da plačilo ne izostane. Kajti povedi, kjer se je dvignila cerkev proti masonstvu, je naposed podlegla; masonstvo je akala, ki je mnogo trča od akale Petrove, masonstvo ne pozna sebičnosti in ni je njegova moč.

(Dalje prihodnjt.)

“PROSVETA” prinaša spleto vestni, malice članke in lepe povesti vsak dan, se samo ob srečih. Narodno os!

Kadar spremljate naslov, zaplitate vselej stari in novi naslov. Val sosed morda že ne ve, da je dnevniki “Prosveta” soso prijubljen pri svojih štatekih. Oponarits ga!

Ze vsobno oglasov ni odgovornost na upravništvo ne uredništvo.